

ΕΚΘΕΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Εποπτεία της προόδου εγκατάστασης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και της οργάνωσης και λειτουργίας των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου στους φορείς του δημοσίου τομέα.

Φεβρουάριος 2025

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ.....	5
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	5
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	10
<i>Σύγχρονο Κράτος και Εσωτερικός Έλεγχος</i>	10
<i>ΕλΣυν και Εσωτερικός Έλεγχος</i>	12
ΕΛΕΓΧΟΣ : ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	13
<i>Αντικείμενο</i>	14
<i>Μεθοδολογία</i>	14
<i>Διάρθρωση της έκθεσης</i>	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ – ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ 2024).....	18
<i>Γενικά</i>	18
<i>Σύσταση Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου</i>	19
<i>Χαρτογράφηση Διαδικασιών</i>	19
<i>Συστάσεις</i>	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ – ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ (FOLLOW UP).....	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ – ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ 2024).....	23
<i>Γενικά</i>	23
Ερώτημα 1 ^ο : Διερευνήθηκε αν έχει γίνει καταγραφή των διαδικασιών παραγωγής ή διενέργειας πράξεων με δημοσιονομικές συνέπειες.	24
Ερώτημα 2 ^ο : Διερευνήθηκε εάν έχουν εντοπιστεί για κάθε διαδικασία του φορέα οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι.....	27
Ερώτημα 3 ^ο : Διερευνήθηκε εάν έχουν περιγραφεί για κάθε κίνδυνο οι δικλίδες και έχει αξιολογηθεί η επάρκειά τους.	31
Ερώτημα 4 ^ο : Διερευνήθηκε αν έχουν εντοπιστεί για κάθε διαδικασία οι δημοσιονομικώς υπεύθυνοι.	33
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - ΣΥΣΤΑΣΗ, ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ.....	34
<i>Σύσταση και Στελέχωση ΜΕΕ</i>	35
<i>Κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας των ΜΕΕ</i>	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ - ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΩΝ ΦΔΤ.....	40
<i>Γενικά</i>	40

<i>Διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων σε εξωτερικούς συνεργάτες .....</i>	<i>42</i>
<i>Ύπαρξη αιτιολογημένων αποφάσεων ανάθεσης .....</i>	<i>43</i>
<i>Διερεύνηση Κωλυμάτων – Λόγων αποκλεισμού – Σύγκρουσης Συμφερόντων .....</i>	<i>43</i>
<i>Καταγραφή ΣΕΕ από εξωτερικούς συνεργάτες .....</i>	<i>44</i>
<i>Παρακολούθηση εργασιών και παραλαβή παραδοτέων εξωτερικών συνεργατών .....</i>	<i>45</i>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ – ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΦΟΡΕΩΝ ΓΚ	47
<i>Εποπτευόμενοι φορείς ΓΚ.....</i>	<i>47</i>
<i>Επιτροπές Ελέγχου .....</i>	<i>49</i>
<i>Εκθέσεις Εσωτερικού Ελέγχου με Γνώμη .....</i>	<i>50</i>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ- ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΚΔ.....	52
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ	55

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ

Εικόνα 1: Δημόσιο Συμφέρον.....	10
Εικόνα 2: Το ΣΕΕ.....	11
Εικόνα 3: Στοιχεία ΣΕΕ σύμφωνα με τη ΦΓ8/28662/2020 κανονιστική απόφαση της Ολομέλειας του ΕλΣυν «Ορισμός Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου εντός του Ελεγκτικού Συνεδρίου» (Β΄ 2424)	12
Εικόνα 4: Στάδιο Εγκατάστασης ΜΕΕ στους ΦΔΤ Μάιος 2024.....	19
Εικόνα 5: Χαρτογράφηση Διαδικασιών ΦΔΤ (Μάιος 2024).....	20
Εικόνα 6: Βαθμός υλοποίησης των συστάσεων του ΕλΣυν αναφορικά με :	22
Εικόνα 7: Ποσοστά ΦΔΤ ανά στάδιο χαρτογράφησης των διαδικασιών τους (Β΄ Εξάμηνο 2024)	25
Εικόνα 8: Σε πόσες από τις καταγεγραμμένες διαδικασίες έχουν καταγραφεί οι πιθανοί δημοσιονομικοί κίνδυνοι;.....	29
Εικόνα 9 : Καταγραφή δικλίδων αποτροπής ή μετριασμού ανά εντοπισμένο δημοσιονομικό κίνδυνο	32
Εικόνα 10: Έχει αξιολογηθεί η επάρκεια των δικλίδων που έχουν καταγραφεί;.....	33
Εικόνα 11: Έχουν εντοπιστεί για κάθε καταγεγραμμένη διαδικασία οι δημοσιονομικώς υπεύθυνοι;	33
Εικόνα 12: Οι αρμοδιότητες της ΜΕΕ, όπως αναφέρονται στον ΟΕΥ, είναι σύμφωνες με το άρθρ. 10 του ν. 4795/2021;	37
Εικόνα 13: Έχει εκδοθεί ο Κανονισμός Λειτουργίας της ΜΕΕ;.....	37
Εικόνα 14: Έχει εκδοθεί το Εγχειρίδιο Εσωτερικών Ελέγχων της ΜΕΕ;.....	37
Εικόνα 15 : Άσκηση Αρμοδιοτήτων από τις ΜΕΕ.	38
Εικόνα 16: Άσκηση Αρμοδιοτήτων από τις ΜΕΕ (συνέχεια).....	39
Εικόνα 17 Η απόφαση ανάθεσης σε εξωτερικό συνεργάτη ήταν επαρκώς αιτιολογημένη; ..	43
Εικόνα 18 : Έχει διερευνηθεί από τον φορέα η συνδρομή των περιορισμών των άρθρων 3 και 4 της ΥΑ ΓΓΑΔΔΤ 358/9388/2022 (Β΄ 3093), περί κωλυμάτων, λόγων αποκλεισμού και σύγκρουσης συμφερόντων;.....	44
Εικόνα 19: Πόσοι φορείς που έχουν συστήσει ΜΕΕ έχουν συγκροτήσει και την Επιτροπή Ελέγχου του άρθρ. 8 του ν.4795/2021;	50
Εικόνα 20:Πόσοι φορείς που έχουν αναθέσει την λειτουργία της ΜΕΕ σε εξωτερικό συνεργάτη έχουν συγκροτήσει την Επιτροπή Ελέγχου του άρθρ. 8 του ν.4795/2021;.....	50
Εικόνα 21:Φορείς μόνο με εξωτερικούς συνεργάτες στους οποίους δεν έχει ολοκληρωθεί η καταγραφή του ΣΕΕ, αλλά έχει εκδοθεί Έκθεση με Γνώμη	51

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 1: Χαρτογράφηση Διαδικασιών για τις κύριες Κατηγορίες του Δημοσίου Τομέα (Α΄ Εξάμηνο 2024)	20
Διάγραμμα 2: Χαρτογράφηση ΣΕΕ ανά Τομέα του Δημοσίου (Νοέμβριος 2024).....	26
Διάγραμμα 3: Εντοπισμός των δημοσιονομικών κινδύνων ανά κατηγορία ΦΔΤ.....	30
Διάγραμμα 4: Σύσταση και Στελέχωση ΜΕΕ.....	35

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Αριθμός φορέων ανά κατηγορία που συμμετείχαν στην αρχική επισκόπηση ...	18
Πίνακας 2: Αριθμός Φορέων ανά Κατηγορία (Β' στάδιο εποπτείας)	24
Πίνακας 3: Συμβάσεις σε Εξωτερικούς Συνεργάτες	41
Πίνακας 4: Τρόπος ανάθεσης συμβάσεων σε εξωτερικούς συνεργάτες	42
Πίνακας 5: Οι διαδικασίες που χαρτογραφήθηκαν εξακολουθούν να είναι σε ισχύ και να είναι λειτουργικές;	44
Πίνακας 6: Αξία συμβάσεων φορέων, στη ΜΕΕ των οποίων δεν υπηρετεί κανένας υπάλληλος	45

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕΙ	Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
άρθρ.	άρθρο
ΓΚ	Γενική Κυβέρνηση
ΕΑΔ	Εθνική Αρχή Διαφάνειας
ΕλΣυν	Ελεγκτικό Συνέδριο
ΕΝΠΕ	Ένωση Περιφερειών Ελλάδος
ΔΥΕΕ	Δημοσιονομικές Υπηρεσίες Εποπτείας και Ελέγχου
ΚΔ	Κεντρική Διοίκηση
ΚΕΔΕ	Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος
ΜΕΕ	Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου
ν.	νόμος
ΝΠΔΔ	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ	Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου
ΟΕΥ	Οργανισμός Εσωτερικής Υπηρεσίας
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΟΤΑ Α΄	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ Βαθμού
ΟΤΑ Β΄	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Β΄ Βαθμού
παρ.	παράγραφος
ΠΕ	Περιφερειακή Ενότητα
ΣΕΕ	Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
ΥΔΕ	Υπηρεσίες Δημοσιονομικού Ελέγχου
ΥΕ	Υπηρεσία/ες Επιτρόπου/ων
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως
ΦΔΤ	Φορείς Δημόσιου Τομέα
COSO	Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission
ΙΑ	Institute of Internal Auditors

ΣΥΝΟΨΗ

1. Η αρχική καταγραφή της εικόνας των ΦΔΤ ως προς την εγκατάσταση και λειτουργία ΣΕΕ καθώς και τη σύσταση ΜΕΕ καταδεικνύει ότι η μεγάλη πλειοψηφία των φορέων είτε δεν είχε προβεί σε κάποια ενέργεια είτε βρισκόταν στα αρχικά στάδια σχεδιασμού.

2. Παρά την παρέλευση τριετίας από την ψήφιση του ν. 4975/2021 «Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου του Δημόσιου Τομέα, Σύμβουλος Ακεραιότητας στη δημόσια διοίκηση [...]» (Α' 62) για τη δημόσια διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση, το μεγαλύτερο μέρος των ΦΔΤ δεν έχει προχωρήσει επαρκώς στην καταγραφή των διαδικασιών που επιφέρουν δημοσιονομικές συνέπειες. Το φαινόμενο αυτό είναι οριζόντιο, αφορά δηλαδή σχεδόν σε όλες τις κατηγορίες ΦΔΤ, με εξαίρεση τις ανεξάρτητες αρχές, η κατάσταση των οποίων είναι συγκριτικά καλύτερη.

3. Α. Η συντριπτική πλειοψηφία των φορέων βρίσκεται ακόμα σε «εμβρυικό» στάδιο αναφορικά με τον εντοπισμό των πιθανών δημοσιονομικών κινδύνων για κάθε διαδικασία που έχει συμπεριλάβει στη χαρτογράφηση. Εξαίρεση αποτελούν τα νοσοκομεία και οι ανεξάρτητες αρχές, ικανός αριθμός των οποίων έχει προχωρήσει τη σχετική διαδικασία.

Β. Από την επισκόπηση των τεκμηρίων που τέθηκαν υπόψη του ΕλΣυν προέκυψε επίσης ότι η ορολογία που χρησιμοποιείται για την περιγραφή των κινδύνων αποκλίνει από αυτήν της ΦΓ8/55081/2020 (Β' 4938) κανονιστικής απόφασης της Ολομέλειας του ΕλΣυν.

4. Α. Η συντριπτική πλειοψηφία των ΦΔΤ δεν έχει καταγράψει καθόλου ή υπολείπεται σημαντικά στην καταγραφή δικλίδων για όλους τους πιθανούς δημοσιονομικούς κινδύνους και για όλες τις σχετικές διαδικασίες που τους προκαλούν.

Β. Ακόμα και στις περιπτώσεις των ΦΔΤ που έχουν προβεί στην καταγραφή των δικλίδων, συντριπτικά μεγάλο ποσοστό δεν έχει ελέγξει την επάρκειά τους ως προς την αποτροπή ή τον μετριασμό των κινδύνων για τους οποίους προορίζονται.

Γ. Οι δικλίδες περιγράφονται με γενικό και αόριστο τρόπο (πχ. δικλίδα είναι το πληροφοριακό σύστημα, η διαδικασία κτλ), με τρόπο δηλαδή που καθιστά αδύνατο τον εκ των υστέρων έλεγχο της αποτρεπτικής τους επάρκειας, αφού δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια πώς εντοπίζεται ο κίνδυνος και πώς η δικλίδα δεν επιτρέπει την επέλευση των αρνητικών του συνεπειών.

5. Το μεγαλύτερο μέρος των ΦΔΤ δεν έχει συστήσει και στελεχώσει ΜΕΕ. Συγκεκριμένα :

Α. Περισσότεροι από τους μισούς ΦΔΤ (ποσοστό 56%) δεν έχουν τροποποιήσει τον ΟΕΥ τους προκειμένου να συστήσουν ΜΕΕ σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 9 και 10 του ν. 4795/2021 όπως ισχύει.

Β. Από τους υπόλοιπους φορείς (ποσοστό 44% περίπου), οι περισσότεροι από τους μισούς (ποσοστό 53,68%) δεν έχουν προβλέψει καμία οργανική θέση στον ΟΕΥ για τη στελέχωση της ΜΕΕ ενώ το 28,5% δεν έχει καλύψει τις θέσεις αυτές.

Γ. Τέλος, ποσοστό 62% περίπου των υπηρετούντων σε ΜΕΕ υπαλλήλων δεν έχει λάβει μέχρι σήμερα την απαιτούμενη από το νόμο πιστοποίηση εσωτερικού ελεγκτή.

6. Μεγάλη υστέρηση παρατηρείται στα οργανωτικά ζητήματα των ΜΕΕ καθώς αξιοσημείωτο ποσοστό των ΜΕΕ (30-40%) δεν έχει εκδώσει τους Κανονισμούς Λειτουργίας και τα Εγχειρίδια Ελέγχου. Διαπιστώνεται επιπλέον ότι το μεγαλύτερο μέρος των ΜΕΕ δεν ασκεί κρίσιμες αρμοδιότητες όπως αυτές του ελέγχου της ορθής εκτέλεσης των Π/Υ και της αξιοπιστίας των οικονομικών αναφορών, καθώς και της διαβεβαίωσης για την επάρκεια των ΣΕΕ των φορέων τους.

7. Διαπιστώθηκε η συγκέντρωση αναθέσεων σε περιορισμένο αριθμό αναδόχων (εξωτερικών συνεργατών) για την υποστήριξη της λειτουργίας των ΜΕΕ καθώς και τη συγκρότηση των ΣΕΕ. Επιπλέον, μεγάλο ποσοστό των ΦΔΤ δεν εξέτασε για τους αναδόχους τους την πιθανή συνδρομή των λόγων αποκλεισμού ή την ύπαρξη συνθηκών σύγκρουσης συμφερόντων (ποσοστό περίπου 42% των φορέων δεν διενήργησε τον εν λόγω έλεγχο). Τέλος, ειδικά στις περιπτώσεις φορέων των οποίων η χαρτογράφηση των διαδικασιών έγινε από εξωτερικούς συνεργάτες, παρουσιάζεται, ως στατιστικά σημαντικό φαινόμενο, μέρος των καταγεγραμμένων διαδικασιών να μην είναι σε ισχύ ή λειτουργικές.

8. Η υποστελέχωση, σε συνδυασμό με την έλλειψη εξειδικευμένων γνώσεων στους ΦΔΤ που καταφεύγουν στην επιλογή των εξωτερικών συνεργατών είτε για τη συγκρότηση του ΣΕΕ είτε για αυτή καθαυτή τη λειτουργία της ΜΕΕ, ενέχει κινδύνους ως προς την ποιότητα τόσο των παραδοτέων όσο και των εκτελούμενων εργασιών.

9. Παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση στην έκδοση των Υπουργικών Αποφάσεων καθορισμού ή εξειδίκευσης των κριτηρίων σύστασης ΜΕΕ στους εποπτευόμενους φορείς της ΓΚ. Ως αποτέλεσμα, οι φορείς αυτοί υπολείπονται σημαντικά σε σχέση με τους υπόλοιπους ΦΔΤ στη σύσταση, οργάνωση και λειτουργία των ΜΕΕ.

10. Παρατηρείται μεγάλη υστέρηση στη συγκρότηση των Επιτροπών Ελέγχου στους ΦΔΤ. Το γεγονός αυτό εν μέρει δικαιολογείται από τη μη παρέλευση του προβλεπόμενου δεκαοκταμήνου από την ημερομηνία σύστασης των ΜΕΕ ή ανάθεσης της λειτουργίας τους σε εξωτερικούς συνεργάτες. Πλην όμως, ειδικά στους φορείς που έχουν αναθέσει τη λειτουργία της ΜΕΕ σε εξωτερικούς συνεργάτες, και στους οποίους δεν υπηρετεί κανένας υπάλληλος με σχετική γνώση στα θέματα του εσωτερικού ελέγχου, μειώνεται περαιτέρω η δυνατότητα των φορέων αυτών να ελέγξουν την ποιότητα και αξιοπιστία των εργασιών καθώς και των παραδοτέων των αναδόχων.

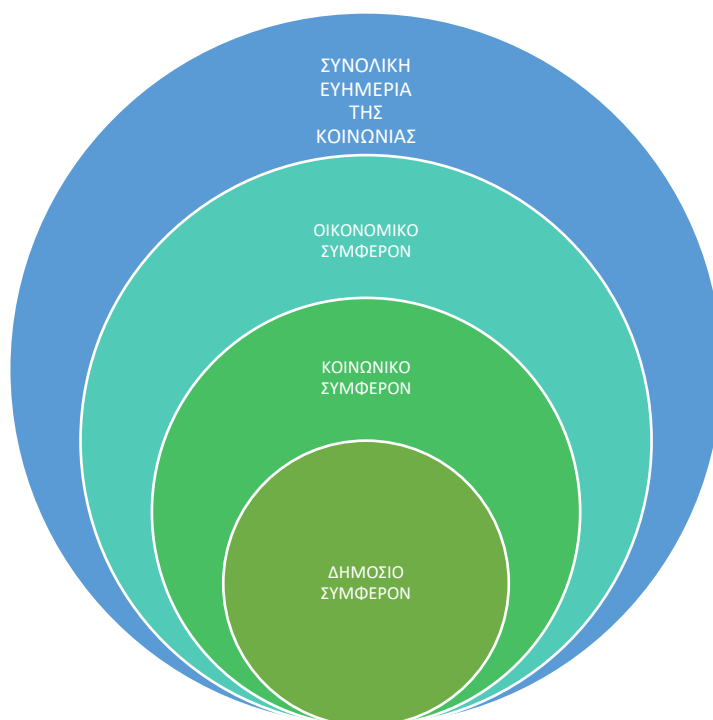
11. Διαπιστώνεται ότι εκδίδονται εκθέσεις με Γνώμη επί του ΣΕΕ σε φορείς στους οποίους είτε δεν έχει εκκινήσει η διαδικασία καταγραφής του ΣΕΕ είτε αυτή βρίσκεται σε αρχικά στάδια. Το φαινόμενο αυτό εντοπίζεται κυρίως σε φορείς που υποστηρίζονταν ως προς την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου μόνο από εξωτερικούς αναδόχους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύγχρονο Κράτος και Εσωτερικός Έλεγχος

1. Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης της δημόσιας διοίκησης με στόχο την πρόληψη φαινομένων κακοδιαχείρισης και διαφθοράς και την προστασία των δομών του κράτους δικαίου και του δημοσίου συμφέροντος.¹ Σύμφωνα με τα Παγκόσμια Πρότυπα Εσωτερικού Ελέγχου, ο εσωτερικός έλεγχος είναι επίσης συνυφασμένος με την έννοια του δημοσίου συμφέροντος. Το δημόσιο συμφέρον περιλαμβάνει το κοινωνικό και οικονομικό συμφέρον καθώς και τη συνολική ευημερία της κοινωνίας και των οργανισμών που δραστηριοποιούνται μέσα σε αυτή².

Εικόνα 1: Δημόσιο Συμφέρον

2. Η καθίδρυση και λειτουργία του ΣΕΕ στους δημόσιους φορείς καθίσταται υποχρεωτική σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις του άρθρου 39 του ν. 4622/2019

¹ Βλ. την αιτιολογική έκθεση του ν. 4795/2021, Κεφάλαιο Ι. Γενικές Παρατηρήσεις, σκέψη Β, σελ. 6.

² Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (The Institute of Internal Auditors (IIA) 2024. Σελ. 7, υπό τίτλο «Τα θεμελιώδη στοιχεία των παγκόσμιων Προτύπων Εσωτερικού Ελέγχου - Εσωτερικός έλεγχος και δημόσιο συμφέρον».

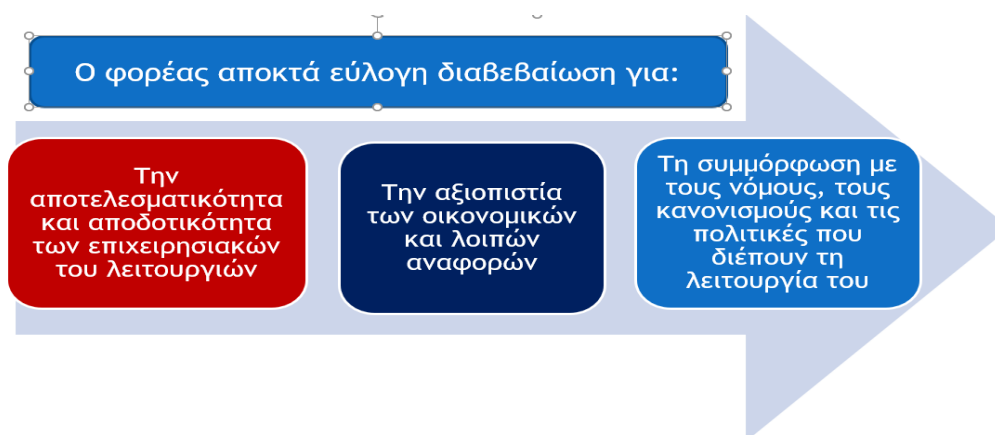
«Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133), των άρθρων 24 παρ. 4 περ. στ' και 25 παρ. 2 περ. στ' του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό [...]» (Α' 143), καθώς και του πιο πρόσφατου ν. 4795/2021 (Α' 62), ο οποίος διευρύνει το πεδίο εφαρμογής και προβλέπει την ενίσχυση των μηχανισμών λογοδοσίας εσωτερικά σε κάθε φορέα δημόσιας διοίκησης, με την οριοθέτηση του ΣΕΕ και τη σύσταση ΜΕΕ σε όλο τον δημόσιο τομέα.

3. Στον ανωτέρω νόμο δίδονται, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθοι διακριτοί ορισμοί της έννοιας του Εσωτερικού Ελέγχου και της έννοιας του ΣΕΕ:

Εσωτερικός Έλεγχος είναι η ανεξάρτητη, αντικειμενική, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, η οποία έχει σχεδιαστεί για να προσδίδει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του φορέα. Βοηθάει τον φορέα να επιτύχει τους αντικειμενικούς του στόχους, υιοθετώντας μια συστηματική, επαγγελματική προσέγγιση στην αξιολόγηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων, του ΣΕΕ και των διαδικασιών διακυβέρνησης (άρθρ. 3 παρ. 8 του ν. 4795/2021).

Το δε ΣΕΕ είναι το πλέγμα των λειτουργιών και διαδικασιών, καθώς και των δικλίδων ελέγχου που υιοθετεί ο φορέας και είναι σχεδιασμένο για να παρέχει εύλογη διαβεβαίωση στον φορέα για την επίτευξη των στόχων του σχετικά με την: α) αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των επιχειρησιακών του λειτουργιών, β) αξιοπιστία των οικονομικών και λοιπών αναφορών και γ) συμμόρφωση με τους νόμους, τους κανονισμούς και τις πολιτικές που διέπουν τη λειτουργία του (άρθρ. 4 παρ. 1 του ν. 4795/2021).

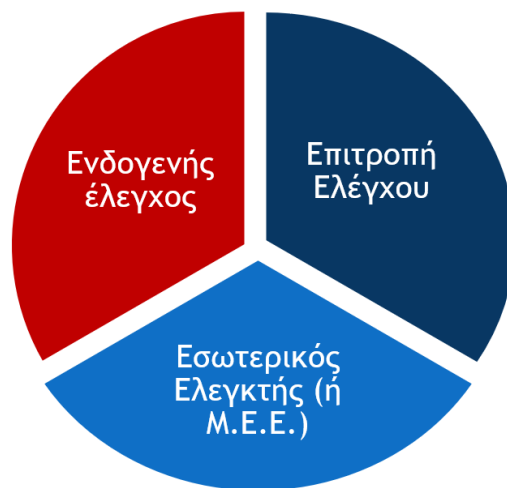
Εικόνα 2: Το ΣΕΕ

4. Απαραίτητες προϋποθέσεις για την εφαρμογή του εσωτερικού ελέγχου σε ένα φορέα είναι: α) η ύπαρξη καθορισμένων και καταγεγραμμένων διαδικασιών, οι οποίες θα αποτελέσουν το σύστημα αναφοράς για τη διεξαγωγή των ελέγχων, β) η

εγκατάσταση ασφαλιστικών δικλίδων στα διάφορα στάδια παραγωγής των πράξεων, ώστε να αποτρέπονται οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι και γ) η λειτουργία υπηρεσίας εσωτερικού ελεγκτή, του οποίου αποστολή είναι να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα του ενδογενούς ελέγχου συστήνοντας λύσεις για τη θεραπεία των αδυναμιών του³.

Εικόνα 3: Στοιχεία ΣΕΕ σύμφωνα με τη ΦΓ8/28662/2020 κανονιστική απόφαση της Ολομέλειας του ΕλΣυν «Ορισμός Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου εντός του Ελεγκτικού Συνεδρίου» (Β' 2424)

5. Επομένως, ο εσωτερικός έλεγχος στο σύγχρονο κράτος αναδεικνύεται ως η «λυδία λίθος» της αποτελεσματικής προστασίας της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης των δημόσιων φορέων, καθότι αποτελεί ένα αξιόπιστο και κρίσιμο μηχανισμό που βοηθά στον έλεγχο, την επαλήθευση και την αξιολόγηση των εσωτερικών διαδικασιών και της συμμόρφωσης με τους κανόνες, με σκοπό τη διασφάλιση της ακεραιότητας των εσωτερικών διαδικασιών και την αποφυγή των δημοσιονομικών κινδύνων που ελλοχεύουν, και αποβλέπει στην πρόληψη και αποτροπή φαινομένων διαφθοράς κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας.

ΕλΣυν και Εσωτερικός Έλεγχος

6. Μετά την αναστολή της διενέργειας του προληπτικού ελέγχου του ΕλΣυν⁴ και την κατάργηση, μετασχηματισμό και αναπροσανατολισμό των ΥΔΕ σε ΔΥΕΕ δημιουργήθηκε ένα κενό στο πλαίσιο των δικλίδων προστασίας του δημοσίου χρήματος. Στις συνθήκες αυτές, ο εσωτερικός έλεγχος (ο ρόλος του ΣΕΕ και των

³ Βλ. τη ΦΓ8/55081/2020 κανονιστική απόφαση της Ολομέλειας του ΕλΣυν «Διαδικασία Ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο της ύπαρξης, της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητας Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου στους φορείς που υπάγονται στην ελεγκτική του δικαιοδοσία» (Β' 4938).

⁴ Άρθρ. 10 παρ.10 υποπ. αα του ν. 4337/2015 «Μέτρα για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» (Α' 129).

MEE των φορέων) διαδραματίζει καθοριστικό πλέον ρόλο στην διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

7. Ήδη από το 2020 για λόγους διαφάνειας και εφαρμογής βέλτιστων πρακτικών, το Ελεγκτικό Συνέδριο πρωτοπορεί με την έκδοση δύο κανονιστικών αποφάσεων της Ολομέλειάς του⁵, στις οποίες αποτυπώνεται, στη μεν πρώτη, το περιεχόμενο του εσωτερικού ελέγχου και τα όργανα άσκησης αυτού και στη δεύτερη, η διαδικασία ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο της ύπαρξης, της λειτουργίας και αποτελεσματικότητας του ΣΕΕ στους φορείς της ελεγκτικής του αρμοδιότητας.

8. Ειδικότερα το Ελεγκτικό Συνέδριο, ως ανώτατος εξωτερικός ελεγκτής των δημόσιων φορέων, παρακολουθεί, ελέγχει και αξιολογεί την εγκατάσταση και λειτουργία των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και την επάρκεια των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου, στους φορείς που υπάγονται στην ελεγκτική του δικαιοδοσία⁶. Για την αρμοδιότητά του αυτή, βάσει της προαναφερθείσας ΦΓ8/55081/2020 (Β'4938) κανονιστικής απόφασης της Ολομέλειάς του και στο πλαίσιο της παραγράφου 17 του Ετήσιου Προγράμματος Ελέγχων, για το έτος 2024, διενήργησε, μέσω των ΥΕ του, διαδικασίες εποπτείας της προόδου εγκατάστασης και λειτουργίας του ΣΕΕ στους φορείς της ελεγκτικής του αρμοδιότητας. Τα αποτελέσματα της προόδου αυτής αποτυπώνονται στην παρούσα έκθεση.

ΕΛΕΓΧΟΣ : ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ – ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

9. Το ΕλΣυν εξέτασε την πρόοδο εγκατάστασης και τον βαθμό λειτουργίας του ΣΕΕ στους ελεγχόμενους φορείς. Στο πλαίσιο αυτό, το ΕλΣυν, μέσω των ανά την Ελλάδα ΥΕ του, διερεύνησε : α) εάν υφίσταται ΣΕΕ, υπό την έννοια της καταγραφής των διαδικασιών με δημοσιονομικές συνέπειες, των δημοσιονομικών κινδύνων, των δικλίδων αντιμετώπισής τους και των δημοσιονομικώς υπευθύνων, β) εάν έχει συσταθεί, οργανωθεί, στελεχωθεί και λειτουργεί ΜΕΕ και τη γενικότερη συνδρομή των εξωτερικών συνεργατών και γ) ποιες αρμοδιότητες ασκεί το επιφορτισμένο, με τον εσωτερικό έλεγχο, όργανο.

10. Σκοπός ήταν η αποτύπωση της κατάστασης των φορέων όσον αφορά στην πρόοδο εγκατάστασης του ΣΕΕ και την οργάνωση και λειτουργία των ΜΕΕ στους ΦΔΤ κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4795/2021.

11. Τα κύρια ερωτήματα που τέθηκαν στους φορείς είναι τα εξής:

---

⁵ Οι ΦΓ8/28662/2020 ««Ορισμός Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου εντός του Ελεγκτικού Συνεδρίου»» (Β' 2424) και η ΦΓ8/55081/2020 ««Διαδικασία Ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο της ύπαρξης, της λειτουργίας και της αποτελεσματικότητας Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου στους φορείς που υπάγονται στην ελεγκτική του δικαιοδοσία»» (Β'4938) κανονιστικές αποφάσεις της Ολομέλειας του ΕλΣυν.

⁶ Άρθρ.22 παρ.3 του ν. 4795/2021.

- I. Έχει γίνει καταγραφή των διαδικασιών παραγωγής ή διενέργειας πράξεων με δημοσιονομικές συνέπειες;
- II. Έχει συσταθεί ΜΕΕ;
- III. Ποιες από τις αρμοδιότητες του άρθρου 10 του ν. 4795/2021 έχει ασκήσει η ΜΕΕ μέχρι σήμερα;
- IV. Τι έχει ανατεθεί στον εξωτερικό συνεργάτη;

Αντικείμενο

12. Η διαδικασία της διαρκούς εποπτείας της εγκατάστασης και λειτουργίας του ΣΕΕ ήταν εκτεταμένη και διαρκώς εξελισσόμενη, διενεργήθηκε δε από όλες τις ΥΕ, αφορούσε όλες τις κατηγορίες των ΦΔΤ και διενεργήθηκε σε δύο στάδια (α' και β' εξάμηνα 2024).

Συγκεκριμένα, συμμετείχαν 85 ΥΕ του ΕλΣυν από όλες τις Περιφέρειες της χώρας. Οι ΥΕ παρουσιάζονται στο παράρτημα της παρούσας έκθεσης. Η διαδικασία εποπτείας αφορούσε στην εξακρίβωση και καταγραφή της εγκαθίδρυσης πλήρους και λειτουργικού ΣΕΕ στους φορείς, στη σύσταση ΜΕΕ και στις αρμοδιότητες που ασκήθηκαν από αυτές και τέλος στη συνδρομή των εξωτερικών συνεργατών στα αντικείμενα αυτά. Έτος αναφοράς είναι το έτος 2024 για όλους τους ΦΔΤ πλην των φορέων της ΚΔ, για τους οποίους έτος αναφοράς είναι το έτος 2023.

13. Αρχικά, κατά το πρώτο στάδιο (α' εξάμηνο 2024) διερευνήθηκαν τα ως άνω αντικείμενα σε 832 ΦΔΤ, οι οποίοι ταξινομήθηκαν στις αναφερόμενες στον Πίνακα 1 κατηγορίες, ενώ, κατά το δεύτερο στάδιο (β' εξάμηνο 2024) διενεργήθηκε πιο ενδελεχής επισκόπηση των συστημάτων αυτών σε 641 φορείς, οι οποίοι ταξινομήθηκαν όπως εμφανίζονται στον Πίνακα 2. Η μείωση του πλήθους των ελεγχθέντων φορέων κατά το β' εξάμηνο οφείλεται αποκλειστικά στην έλλειψη του ελεγκτικού χρόνου των ΥΕ.

Μεθοδολογία

14. Στο πρώτο στάδιο (α' εξάμηνο 2024) οι ΥΕ του ΕλΣυν επισκόπησαν το ΣΕΕ των φορέων με σκοπό να προσδιορίσουν και να καταγράψουν το στάδιο υλοποίησης του. Στο πλαίσιο αυτό διερευνήθηκε κατά κύριο λόγο αν έχει συσταθεί η ΜΕΕ και αν έχει εγκαθιδρυθεί ΣΕΕ. Για την υλοποίηση της διαδικασίας εποπτείας συντάχθηκαν ερωτηματολόγια, συγκεντρωτικός Πίνακας Αναφοράς και σχέδια επιστολών συστάσεων, ως υποδείγματα για τις ΥΕ. Επίσης, διαμορφώθηκε ηλεκτρονική πλατφόρμα συγκέντρωσης των στοιχείων όλων των φορέων ώστε να παρακολουθείται η πρόοδος της εγκατάστασης και λειτουργίας του ΣΕΕ σε αυτούς. Οι διαπιστώσεις, τα ευρήματα και συμπεράσματα των ΥΕ καταγράφηκαν ανά φορέα στον Πίνακα Αναφοράς και, βάσει αυτών, απεστάλησαν οι σχετικές συστάσεις των

Επιτρόπων προς τους φορείς που δεν είχαν προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες για την εγκατάσταση του ΣΕΕ. Οι επιστολές συστάσεων τυποποιήθηκαν κεντρικά και διατέθηκαν στις ΥΕ για προσαρμογή στις ιδιαίτερες συνθήκες της κάθε περίπτωσης. Τα στοιχεία του Πίνακα Αναφοράς συγκεντρώθηκαν, εκκαθαρίστηκαν, αναλύθηκαν και τα σχετικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στο πρώτο κεφάλαιο του παρόντος.

15. Για την υλοποίηση του δεύτερου σταδίου (β' εξάμηνο 2024) συγκροτήθηκε από την αρμόδια Γενική Συντονίστρια ομάδα εργασίας που εκπόνησε τα ερωτηματολόγια και τα σχετικά φύλλα εργασίας και συνέδραμε το έργο της εποπτείας⁷. Επιπλέον η όλη διαδικασία υποστηρίχθηκε με χρήση ελεγκτικών τεχνικών υποστηριζόμενων από πληροφορική τεχνολογία (CAAD- Computer aided audit techniques).

16. Κατά το στάδιο αυτό της διαδικασίας εποπτείας διερευνήθηκε: α) η συμμόρφωση των φορέων προς τις συστάσεις των Επιτρόπων και β) διενεργήθηκε λεπτομερέστερη εξέταση επί των καταγεγραμμένων στοιχείων του ΣΕΕ των φορέων, ελέγχθηκε δηλαδή λεπτομερέστερα η χαρτογράφηση των διαδικασιών, κινδύνων, δικλίδων, δημοσιονομικών υπευθύνων, η οργάνωση, στελέχωση και λειτουργία της ΜΕΕ των φορέων, ο βαθμός εκτέλεσης από τις ΜΕΕ των αρμοδιοτήτων που προβλέπονται στις οικείες διατάξεις (άρθρ. 10 ν. 4795/2021) και, τέλος, οι αναθέσεις σε εξωτερικούς συνεργάτες.

17. Για την υλοποίηση του δεύτερου σταδίου χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο με δυνατότητα επιλογής απαντήσεων από ένα προκαθορισμένο σύνολο απαντήσεων ανά ερώτηση, προκειμένου να υπάρχει η δυνατότητα περαιτέρω ανάλυσης των απαντήσεων. Τα ερωτηματολόγια απεστάλησαν στους ελεγχόμενους φορείς από τους οποίους ζητήθηκε η απάντησή τους προκειμένου να καταγραφεί η άποψη τους για τον βαθμό ολοκλήρωσης της εγκατάστασης ΣΕΕ στους οργανισμούς τους. Ζητήθηκε επιπλέον η τεκμηρίωση των απαντήσεων με κάθε πρόσφορο μέσο (π.χ. έγγραφα, συμβάσεις, αποφάσεις, βεβαιώσεις, εγχειρίδια, κανονισμοί, εκθέσεις ελέγχου κτλ).

18. Στη συνέχεια, οι ΥΕ ανά τη χώρα εξέτασαν την επάρκεια των τεκμηρίων καταγράφοντας την αξιολόγησή τους σε προκαθορισμένα φύλλα εργασίας. Τα ερωτηματολόγια, τα φύλλα εργασίας καθώς και τα τεκμήρια των φορέων συγκροτούν τον ελεγκτικό φάκελο, ο οποίος τηρείται τοπικά από τις ΥΕ του ΕλΣυν, καθότι, σύμφωνα με το άρθρ. 2 παρ. 5 της ΦΓ8/55081/2020 (Β' 4938) κανονιστικής απόφασης της Ολομέλειας του ΕλΣυν, υπόκειται σε έλεγχο ποιότητας από τους αρμόδιους Γενικούς Συντονιστές.

19. Τα στοιχεία των φύλλων εργασίας καταχωρήθηκαν σε επιμέρους μηχανογραφική εφαρμογή (Πίνακας Αναφοράς) που δημιουργήθηκε για το σκοπό αυτό,

---

⁷ Βλ. ΕλΣυν Τμ. Ελέγχων Ι, Πρακτικά της 5ης Συνεδρίασης της 6ης Μαρτίου 2024, καθώς και 1/2024 απόφαση της Γενικής Συντονίστριας Ελέγχου Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας.

εκκαθαρίστηκαν, μετασχηματίστηκαν και επικυρώθηκαν ως προς την ορθότητά τους, με αντιπαραβολή των στοιχείων με αυτά των υφιστάμενων βάσεων του ΕλΣυν. Στη συνέχεια, αναλύθηκαν κεντρικά με σύγχρονα εργαλεία ανάλυσης δεδομένων (power query, power pivot, data modeling). Όλα τα βήματα της ανάλυσης είναι τεκμηριωμένα και καταγεγραμμένα και έχει διασφαλιστεί πλήρως η αποτύπωση του ελεγκτικού ίχνους.

20. Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα αποτελέσματα, τις διαπιστώσεις και τις επισημάνσεις που ανέκυψαν από τις ανωτέρω ελεγκτικές διαδικασίες και αφορούν α) την πορεία εγκατάστασης και το βαθμό λειτουργίας του ΣΕΕ στους ελεγχόμενους φορείς και β) τη σύσταση, οργάνωση, στελέχωση και το βαθμό λειτουργίας των ΜΕΕ.

Διάρθρωση της έκθεσης

21. Στο **πρώτο κεφάλαιο** αποτυπώνεται η υφιστάμενη κατάσταση των ΦΔΤ ως προς την εγκαθίδρυση του ΣΕΕ και τη σύσταση ΜΕΕ κατά την έναρξη της διαδικασίας εποπτείας των φορέων (Μάιος του 2024). Σημειώνεται ότι με την ολοκλήρωση του πρώτου μέρους της επισκόπησης οι Επίτροποι των ΥΕ του ΕλΣυν απηύθυναν συστάσεις στους φορείς που επισκόπησαν σύμφωνα με το άρθρ. 5, παρ. 3 της ΦΓ8/55081/2020 (ΦΕΚ Β' 4938) κανονιστικής απόφασης της Ολομέλειας του ΕλΣυν. Στο **δεύτερο κεφάλαιο** παρουσιάζεται η συμμόρφωση των φορέων ως προς τις συστάσεις των Επιτρόπων του ΕλΣυν για την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων. Στο **τρίτο κεφάλαιο** απεικονίζονται τα αποτελέσματα που αφορούν στην καταγραφή των διαδικασιών παραγωγής ή διενέργειας πράξεων με δημοσιονομικές συνέπειες, στον εντοπισμό των κινδύνων, στην περιγραφή των δικλίδων και την αξιολόγηση της επάρκειάς τους, καθώς και στον εντοπισμό των οικείων δημοσιονομικώς υπευθύνων. Στο **τέταρτο κεφάλαιο** παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που αφορούν στη σύσταση των ΜΕΕ, στη στελέχωσή τους, στο βαθμό πιστοποίησης των υπηρετούντων υπαλλήλων και στο βαθμό άσκησης των αρμοδιοτήτων των ΜΕΕ, όπως προβλέπονται από το άρθρο 10 του ν. 4795/2021. Το **πέμπτο κεφάλαιο** αφορά στις αναθέσεις σε εξωτερικούς συνεργάτες και παρουσιάζονται θέματα που άπτονται του τρόπου ανάθεσης των σχετικών συμβάσεων, της αιτιολόγησης των αποφάσεων ανάθεσης, καθώς και της, πριν την ανάθεση, διερεύνησης από τους φορείς της συνδρομής θεμάτων σύγκρουσης συμφερόντων, κωλυμάτων και λόγων αποκλεισμού στους αναδόχους. Στο **έκτο κεφάλαιο** αναπτύσσονται ειδικότερα θέματα που αναδείχθηκαν από την διενεργηθείσα διαδικασία εποπτείας του ΣΕΕ των ΦΔΤ που αφορούν πχ στη συγκρότηση των Επιτροπών Ελέγχου, στη σύνταξη εκθέσεων με ελεγκτική γνώμη, στην παρακολούθηση εργασιών και παραλαβή παραδοτέων εξωτερικών συνεργατών. Τέλος, το **έβδομο κεφάλαιο** αφορά στο ΣΕΕ και τη συγκρότηση και λειτουργία των ΜΕΕ στους φορείς της ΚΔ και σε αυτό

παρατίθεται περίληψη των διαπιστώσεων που περιλαμβάνονται στο σχετικό απόσπασμα της Έκθεσης επί του απολογισμού των εσόδων και εξόδων του κράτους έτους 2023 (Διαδήλωση). Επισημαίνεται ότι υφίσταται χρονική απόκλιση μεταξύ των διαπιστώσεων του κεφαλαίου αυτού και των διαπιστώσεων των λοιπών ΦΔΤ αφού τα στοιχεία της Διαδήλωσης αφορούν στο έτος 2023, ενώ οι λοιπές διαπιστώσεις αφορούν στο έτος 2024.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ – ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ 2024)

Διαπίστωση 1^η

Η αρχική καταγραφή της εικόνας των φορέων του δημόσιου τομέα ως προς την εγκατάσταση και λειτουργία ΣΕΕ καθώς και τη σύσταση ΜΕΕ καταδεικνύει ότι η μεγάλη πλειοψηφία των φορέων είτε δεν είχε προβεί σε κάποια ενέργεια είτε βρισκόταν στα αρχικά στάδια σχεδιασμού.

Γενικά

22. Το πρώτο στάδιο της διαδικασίας διαρκούς εποπτείας, όπως προαναφέρθηκε, είχε ως στόχο την αρχική καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης κατά το α΄ εξάμηνο 2024 και αφορούσε κυρίως στα δύο βασικά ερωτήματα: α) Αν έχουν ανατεθεί σε κάποιο όργανο των ελεγχόμενων φορέων αρμοδιότητες ως προς τον εσωτερικό έλεγχο των υπηρεσιών τους και β) αν υφίσταται ΣΕΕ υπό την έννοια της καταγραφής των διαδικασιών με δημοσιονομικές συνέπειες, των δημοσιονομικών κινδύνων και των δικλίδων αντιμετώπισής τους. Η διαδικασία διαρκούς εποπτείας διενεργήθηκε σε 832 φορείς που ταξινομήθηκαν στις ακόλουθες κατηγορίες.

Πίνακας 1: Αριθμός φορέων ανά κατηγορία που συμμετείχαν στην αρχική επισκόπηση

Χαρακτηρισμός Οντότητας	Αριθμός Ελεγχόμενων Φορέων
ΟΤΑ Α	299
ΝΠΔΔ	148
ΝΠΔΔ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	102
ΝΠΙΔ ΟΤΑ	92
ΝΠΔΔ ΟΤΑ	92
ΝΠΙΔ	39
ΑΕΙ	26
ΟΤΑ Β (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ)	15
ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ	9
ΝΠΔΔ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	4
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ	3
ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	3
Γενικό Άθροισμα	832

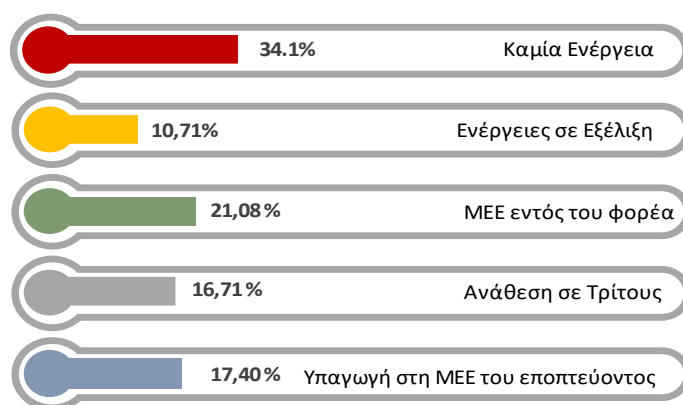
Σύσταση Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου

Ερώτημα Α΄

Με το Α΄ ερώτημα διερευνήθηκε αν έχουν ανατεθεί σε κάποιο όργανο των ελεγχόμενων φορέων αρμοδιότητες ως προς τον εσωτερικό έλεγχο των υπηρεσιών τους.

23. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις απαντήσεις των φορέων και την αξιολόγησή τους αποτυπώνονται στο παρακάτω γράφημα (Εικόνα 4) και είναι τα εξής:

Εικόνα 4: Στάδιο Εγκατάστασης ΜΕΕ στους ΦΔΤ
Μάιος 2024

Το 45 % περίπου των ΦΔΤ είτε δεν είχε προβεί σε κάποια ενέργεια, είτε βρισκόταν στα αρχικά στάδια σύστασης ΜΕΕ, ενώ από το υπόλοιπο 55% των φορέων το 21% έχει προχωρήσει σε σύσταση ΜΕΕ εντός του φορέα, το 17% περίπου έχει αναθέσει την λειτουργία της μονάδας σε τρίτο και το εναπομένειν 17,5%

περίπου υπάγεται στη ΜΕΕ του εποπτεύοντος φορέα.

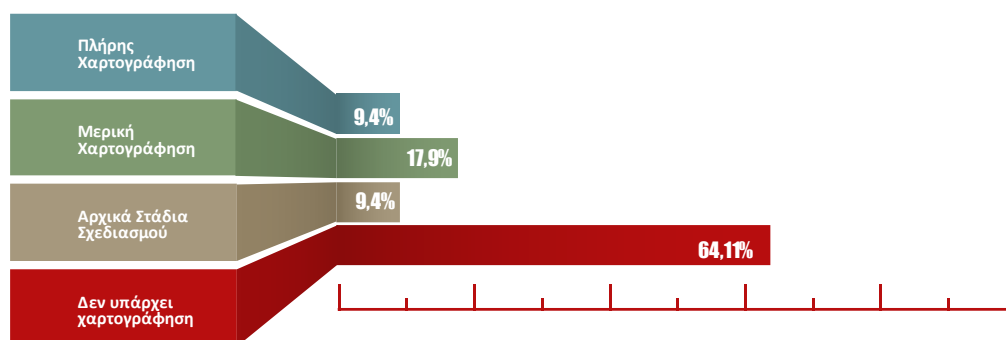
Χαρτογράφηση Διαδικασιών

Ερώτημα Β΄

Με το Β΄ ερώτημα διερευνήθηκε αν υφίσταται ΣΕΕ, υπό την έννοια της καταγραφής των διαδικασιών με δημοσιονομικές συνέπειες, των δημοσιονομικών κινδύνων και των δικλίδων αντιμετώπισής τους.

24. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις απαντήσεις των φορέων και την αξιολόγησή τους σχετικά με το δεύτερο ερώτημα αποτυπώνονται στο παρακάτω γράφημα (εικόνα 5) και είναι τα ακόλουθα :

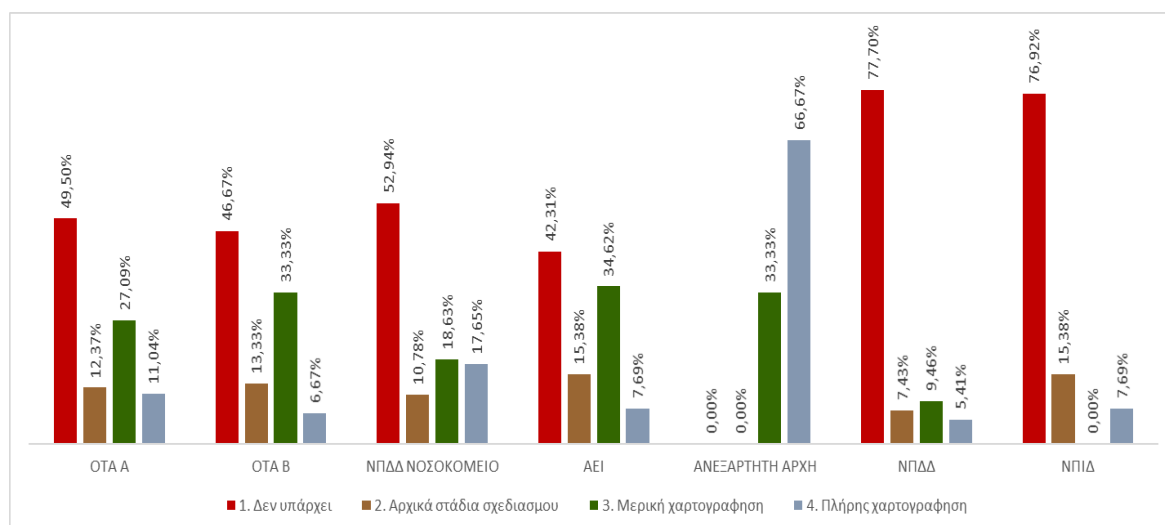
Εικόνα 5: Χαρτογράφηση Διαδικασιών ΦΔΤ (Μάιος 2024)

Το 75% των ελεγχόμενων φορέων δεν είχε προχωρήσει σε χαρτογράφηση των διαδικασιών του ή βρισκόταν στα αρχικά στάδια της διαδικασίας, ποσοστό περίπου 17% είχε κάνει μερική χαρτογράφηση των διαδικασιών και μόλις το 9,5% των φορέων είχε προβεί σε πλήρη χαρτογράφηση.

25. Η ανάλυση των στοιχείων ανά κατηγορία ανέδειξε τα ακόλουθα αποτελέσματα:

Διάγραμμα 1: Χαρτογράφηση Διαδικασιών για τις κύριες Κατηγορίες του Δημοσίου Τομέα (Α' Εξάμηνο 2024)

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία τα $\frac{3}{4}$ των ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ δεν έχουν προχωρήσει σε χαρτογράφηση των διαδικασιών τους. Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι, εάν στο ανωτέρω ποσοστό των εν λόγω φορέων συνυπολογιστεί και το ποσοστό των φορέων που βρίσκονται στα αρχικά στάδια της διαδικασίας, τότε το 85 - 90% των φορέων αυτής της κατηγορίας δεν έχει προβεί σε ουσιαστικά βήματα για την εγκατάσταση ΣΕΕ .

26. Τα ποσοστά για τους ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού όπως και για τα νοσοκομεία και τα ΑΕΙ διαμορφώνονται σε 50% (καμία ενέργεια) και 60-65% (καμία ενέργεια και

αρχικά στάδια) αντίστοιχα, τα οποία, αν και μικρότερα από τις προαναφερθείσες κατηγορίες, εντούτοις παραμένουν υψηλά παρότι έχει παρέλθει ικανό χρονικό διάστημα από την ψήφιση του ν. 4795/2021. Επομένως και σε αυτές τις κατηγορίες φορέων η μεγάλη πλειοψηφία δεν έχει προχωρήσει σε ουσιαστικά βήματα εγκατάστασης ΣΕΕ. Καλύτερη εικόνα εμφανίζεται για τις ανεξάρτητες αρχές.

Συστάσεις

27. Με την ολοκλήρωση του πρώτου σταδίου της διαδικασίας της εποπτείας (α' εξάμηνο 2024) οι ΥΕ απηύθυναν συστάσεις σε 500 περίπου ελεγχόμενους φορείς προκειμένου να προβούν στις απαιτούμενες ενέργειες για την εγκατάσταση και λειτουργία ΣΕΕ και ΜΕΕ. Οι συστάσεις αυτές ομαδοποιούνται σε 5 βασικές κατηγορίες ως εξής:

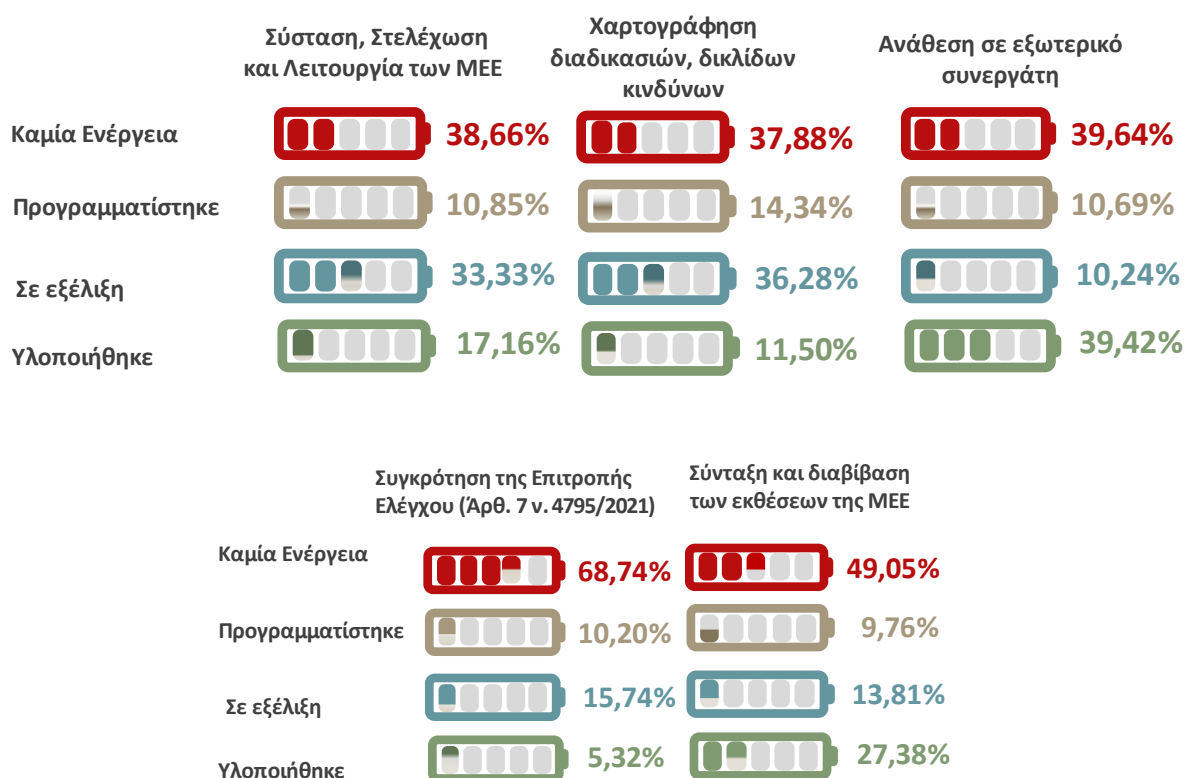
- i. Συστάσεις σχετικές με την σύσταση, στελέχωση και λειτουργία των ΜΕΕ
- ii. Συστάσεις για την χαρτογράφηση των διαδικασιών, κινδύνων, δικλίδων.
- iii. Συστάσεις σχετικές με την ανάθεση σε εξωτερικό συνεργάτη.
- iv. Συστάσεις σχετικές με την συγκρότηση της Επιτροπής Ελέγχου του άρθρου 8 του ν. 4795/2021.
- v. Συστάσεις σχετικά με την σύνταξη και διαβίβαση των παραγόμενων εκθέσεων εσωτερικού ελέγχου.

Ο βαθμός υλοποίησης των ως άνω συστάσεων εξετάστηκε στο επόμενο δεύτερο στάδιο της διαδικασίας εποπτείας (β' εξάμηνο 2024), 6 περίπου μήνες μετά την αποστολή τους. Τα σχετικά αποτελέσματα παρουσιάζονται στην επόμενη ενότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ – ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΣΤΑΣΕΩΝ (FOLLOW UP)

28. Στο δεύτερο στάδιο της εποπτείας το ΕλΣυν πραγματοποίησε αρχικά επισκόπηση του βαθμού υλοποίησης των συστάσεων που είχε εκδώσει κατά το πρώτο εξάμηνο. Στα σχήματα που ακολουθούν παρουσιάζεται ο βαθμός υλοποίησης των συστάσεων αυτών. Τα στοιχεία παρατίθενται σύμφωνα με την ομαδοποίηση των συστάσεων όπως προαναφέρθηκε στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Εικόνα 6: Βαθμός υλοποίησης των συστάσεων του ΕλΣυν αναφορικά με :

Η παρακολούθηση της υλοποίησης των συστάσεων, παρότι διενεργήθηκε εντός σύντομου χρονικού διαστήματος (περίπου 6 μήνες μετά την αποστολή τους), ανέδειξε ενθαρρυντικά αποτελέσματα.

29. Στις τρεις πρώτες ομάδες συστάσεων (σύσταση και στελέχωση ΜΕΕ, χαρτογράφηση διαδικασιών και ανάθεση σε εξωτερικό συνεργάτη), ήδη το 60% περίπου των φορέων έχει ανταποκριθεί σε κάποιο βαθμό θετικά, ενώ ποσοστό από 11% - 40% των φορέων, ανάλογα με τη σύσταση, έχει ήδη υλοποιήσει πλήρως τις σχετικές συστάσεις.

30. Υστέρηση στην υλοποίηση των συστάσεων εμφανίζεται κυρίως σε ό,τι αφορά στη συγκρότηση των Επιτροπών Ελέγχου στους φορείς που έχουν ήδη συστήσει ΜΕΕ και στη σύνταξη εκθέσεων με ελεγκτική γνώμη σχετικά με την επάρκεια του ΣΕΕ.

Συμπέρασμα 1^ο

Μετά την ολοκλήρωση του πρώτου σταδίου της εποπτείας του ΕλΣυν και την αποστολή, στους φορείς, των σχετικών συστάσεων, σημαντικός αριθμός ΦΔΤ ενεργοποιήθηκε προς την κατεύθυνση της συγκρότησης ΣΕΕ και σύστασης ΜΕΕ. Η κινητοποίηση των φορέων κρίνεται ενθαρρυντική, αλλά θα πρέπει να επιταχυνθεί προκειμένου, σε εύλογο χρονικό διάστημα σε όλους τους ΦΔΤ, να εγκαθιδρυθεί ένα αξιόπιστο, πλήρες και λειτουργικό ΣΕΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ – ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (Β' ΕΞΑΜΗΝΟ 2024)

Γενικά

31. Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 1 της ΦΓ8/55081/2020 (Β' 4938) κανονιστικής απόφασης της Ολομέλειας του ΕλΣυν «1. Δεν υφίσταται ΣΕΕ σε φορέα, ακόμη και όταν λειτουργεί σε αυτόν γραφείο Εσωτερικού Ελεγκτή, αν δεν έχουν καταγραφεί από τον φορέα αναλυτικά οι διαδικασίες παραγωγής ή διενέργειας πράξεων με δημοσιονομικές συνέπειες και αν, για τις ειδικότερες ενέργειες που συνθέτουν τις επιμέρους διαδικασίες, δεν έχουν εντοπισθεί μέσω κατ' ιδίαν εκτίμησης των δημοσιονομικών υπευθύνων ή ύστερα από εμπεριστατωμένη εκτίμηση ειδικών αναλυτών, οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι και δεν έχουν επιπλέον προβλεφθεί δικλίδες προς αντιμετώπιση των κινδύνων αυτών (ενδογενής έλεγχος).»

32. Συναφώς προς τα προαναφερθέντα, οι ΥΕ του ΕλΣυν, κατά το δεύτερο στάδιο (β' εξάμηνο 2024) της διαρκούς εποπτείας των υποκείμενων στην ελεγκτική τους δικαιοδοσία φορέων, εξέτασαν λεπτομερέστερα την εγκατάσταση όλων των στοιχείων που απαρτίζουν ένα πλήρες ΣΕΕ. Εξετάστηκε δηλαδή αν έχουν καταγραφεί όλες οι διαδικασίες των φορέων που έχουν δημοσιονομικές συνέπειες, αν έχουν αντιστοιχηθεί αυτές με τους δημοσιονομικούς κινδύνους που προκαλούν,

αν έχουν περιγραφεί οι δικλίδες αποτροπής ή μετριασμού των κινδύνων, καθώς και αν έχουν εντοπιστεί οι δημοσιονομικώς υπεύθυνοι ανά διαδικασία. Στο στάδιο αυτό εξετάστηκαν 641 ΦΔΤ ταξινομημένοι στις ακόλουθες κατηγορίες:

Πίνακας 2: Αριθμός Φορέων ανά Κατηγορία (Β' στάδιο εποπτείας)

Κατηγορία	Πλήθος Φορέων
ΟΤΑ Α	257
ΝΠΔΔ	113
ΝΠΔΔ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	91
ΝΠΔΔ ΟΤΑ	76
ΝΠΔ ΟΤΑ	23
ΑΕΙ	22
ΝΠΔ	21
ΔΗΜΟΣΙΟ	12
ΟΤΑ Β	12
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ	7
ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ	4
ΝΠΔΔ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	2
ΕΙΔΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	1
Γενικό Άθροισμα	641

33. Οι φορείς κλήθηκαν να απαντήσουν στα ακόλουθα ερωτήματα και να προσκομίσουν τα σχετικά τεκμήρια:

Ερώτημα 1^ο : Διερευνήθηκε αν έχει γίνει καταγραφή των διαδικασιών παραγωγής ή διενέργειας πράξεων με δημοσιονομικές συνέπειες.

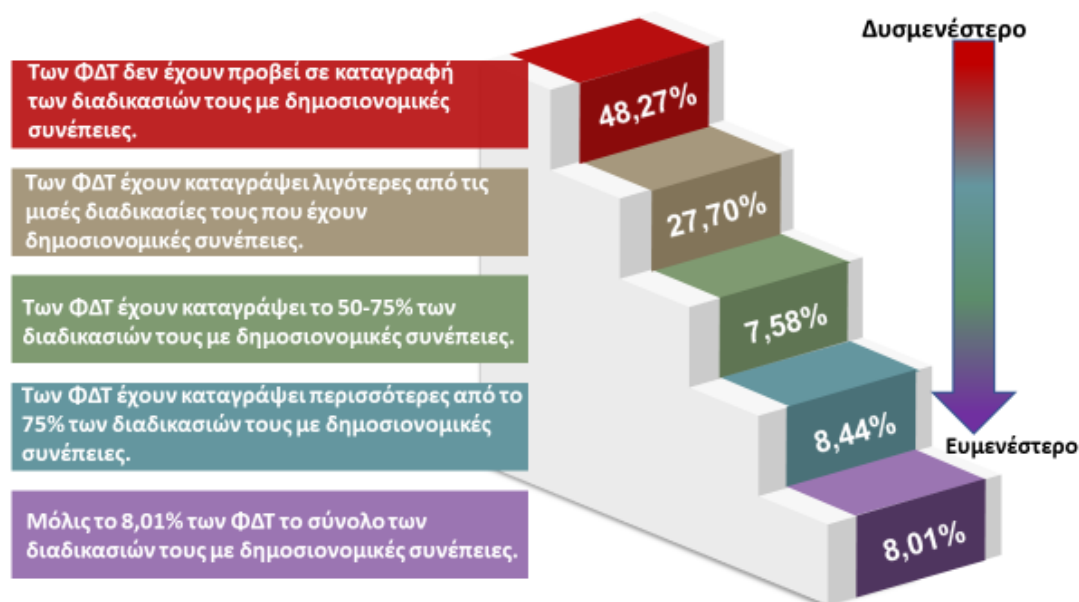
Διαπίστωση 2

Παρά την παρέλευση τριετίας από την ψήφιση του ν. 4975/2021 το μεγαλύτερο μέρος των ΦΔΤ δεν έχει προχωρήσει επαρκώς στην καταγραφή των διαδικασιών που επιφέρουν δημοσιονομικές συνέπειες. Το φαινόμενο αυτό είναι οριζόντιο, αφορά δηλαδή σχεδόν σε όλες τις κατηγορίες ΦΔΤ, με εξαίρεση τις ανεξάρτητες αρχές, η κατάσταση των οποίων είναι συγκριτικά καλύτερη.

Από την επισκόπηση των απαντήσεων και την αξιολόγηση των σχετικών τεκμηρίων, αναφορικά με τον βαθμό καταγραφής των διαδικασιών που σχετίζονται ή

αντανακλούν σε δημοσιονομικούς κινδύνους, προέκυψαν τα στοιχεία που συμπυκνώνονται στο παρακάτω γράφημα (Εικόνα 7):

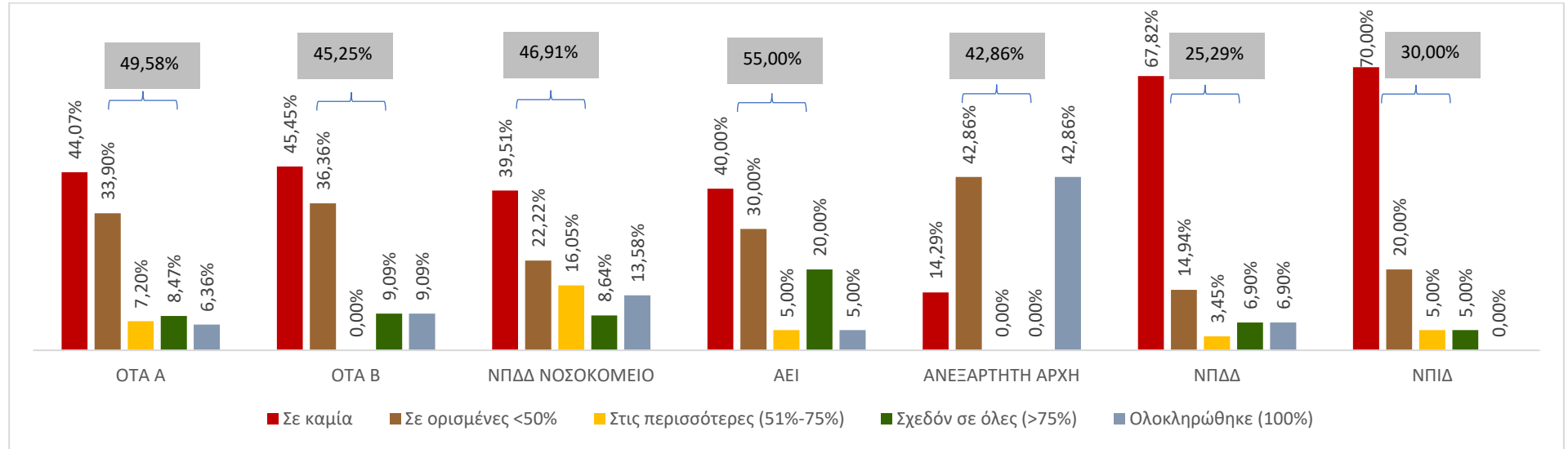
Εικόνα 7: Ποσοστά ΦΔΤ ανά στάδιο χαρτογράφησης των διαδικασιών τους (Β' Εξάμηνο 2024)

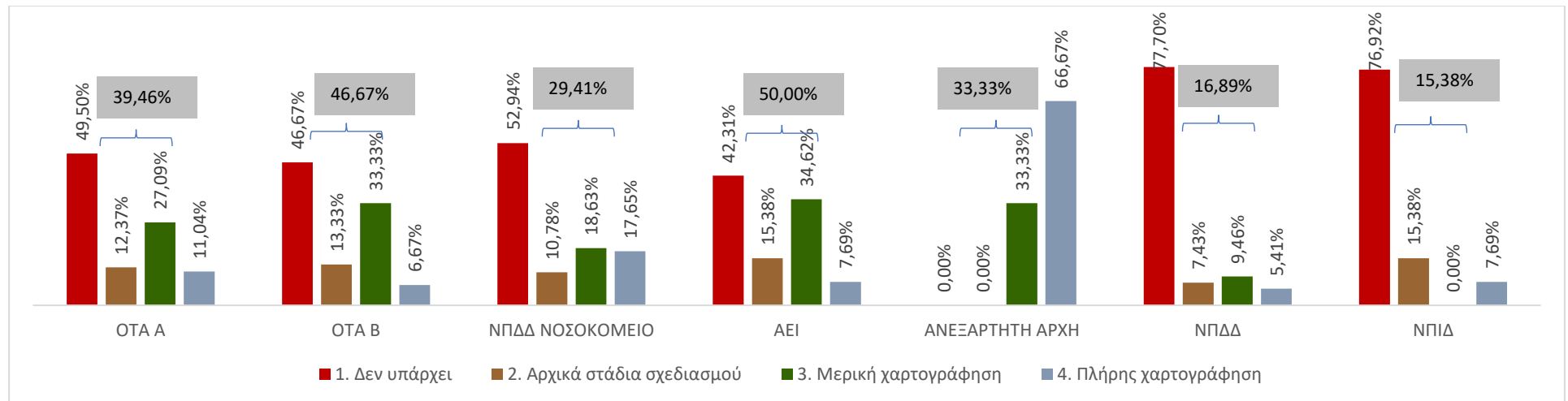
34. Συγκεκριμένα, προέκυψε ότι το 48% του συνόλου των ΦΔΤ εξακολουθεί να μην έχει καταγράψει καμία από τις διενεργούμενες διαδικασίες του που έχουν δημοσιονομικές συνέπειες. Το 76% περίπου των ΦΔΤ έχει καταγράψει λιγότερες από τις μισές διαδικασίες του. Ενώ μόλις το 8,01% των ΦΔΤ φέρεται να έχει καταγράψει το σύνολο των διαδικασιών που διενεργεί.

35. Στην επόμενη σελίδα παρατίθεται τόσο η ανάλυση των στοιχείων του β' εξαμήνου 2024 ανά κατηγορία ΦΔΤ και επαναλαμβάνονται για λόγους σύγκρισης και τα στοιχεία του α' εξαμήνου 2024.

Διάγραμμα 2: Χαρτογράφηση ΣΕΕ ανά Τομέα του Δημοσίου (Νοέμβριος 2024)

Επαναλαμβάνεται το Διάγραμμα 1: Χαρτογράφηση Διαδικασιών για τις κύριες Κατηγορίες του Δημοσίου Τομέα (Α' Εξάμηνο 2024) για λόγους σύγκρισης

36. Από τη συγκριτική παράθεση των στοιχείων των δύο διαγραμμάτων προκύπτει μια οριζόντια σαφής βελτίωση σε ό,τι αφορά στους ΦΔΤ που δεν είχαν προβεί σε καμία ενέργεια για την καταγραφή διαδικασιών. Τα ποσοστά των ΦΔΤ που δεν έχουν καταγράψει καμία από τις διαδικασίες τους με δημοσιονομικές συνέπειες εμφανίζονται βελτιωμένα (1^η στήλη με ερυθρό χρώμα). Εξακολουθούν να παραμένουν όμως υψηλά αν αναλογιστεί κανείς ότι έχει ήδη παρέλθει τριετία από την ψήφιση του σχετικού νόμου. Οι κατηγορίες ΦΔΤ που έχουν ανταποκριθεί λιγότερο στην καταγραφή διαδικασιών είναι τα ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ ενώ ακολουθούν ΟΤΑ Α΄ και Β΄, τα νοσοκομεία και τα ΑΕΙ. Καλύτερη εμφανίζεται η εικόνα των ανεξάρτητων αρχών.

37. Βελτίωση παρουσιάζεται και στους φορείς στους οποίους η διαδικασία χαρτογράφησης βρισκόταν σε εξέλιξη στην περίοδο του πρώτου σταδίου της εποπτείας. Από την αντιπαραβολή των ποσοστών των φορέων ανά κατηγορία που βρισκόταν σε ενδιάμεσο στάδιο χαρτογράφησης (ποσοστά στα γκρι πλαίσια των διαγραμμάτων) προκύπτει ότι σε όλες σχεδόν τις κατηγορίες ΦΔΤ, αυξήθηκε το πλήθος των φορέων που εκκίνησαν και προχώρησαν την διαδικασία χαρτογράφησης. Το γεγονός αυτό οφείλεται τόσο στην παρέλευση ικανού χρονικού διαστήματος μεταξύ των δύο σταδίων της εποπτείας αλλά κυρίως στην έκδοση των συστάσεων από τους Επιτρόπους του ΕλΣυν και στην παρακολούθηση της υλοποίησής τους.

38. Οι παρατηρούμενες διαφορές στα ποσοστά των φορέων που φέρονται να έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία χαρτογράφησης οφείλεται στην λεπτομερέστερη επισκόπηση που διενεργήθηκε στο δεύτερο στάδιο της διαδικασίας, κατά την οποία ζητήθηκαν και επισκοπήθηκαν τα τεκμήρια της χαρτογράφησης και διερευνήθηκε η πληρότητα των χαρτογραφίσεων.

Ερώτημα 2^ο : Διερευνήθηκε εάν έχουν εντοπιστεί για κάθε διαδικασία του φορέα οι δημοσιονομικοί κίνδυνοι.

Διαπίστωση 3

Α. Η συντριπτική πλειοψηφία των φορέων βρίσκεται ακόμα σε «εμβρυικό» στάδιο αναφορικά με τον εντοπισμό των πιθανών δημοσιονομικών κινδύνων για κάθε διαδικασία που έχει συμπεριλάβει στην χαρτογράφηση. Εξαίρεση αποτελούν τα νοσοκομεία και οι ανεξάρτητες αρχές, ικανός αριθμός των οποίων έχει προχωρήσει τη σχετική διαδικασία.

Β. Από την επισκόπηση των τεκμηρίων που τέθηκαν υπόψη του ΕλΣυν προέκυψε επίσης ότι η ορολογία που χρησιμοποιείται για την περιγραφή των κινδύνων αποκλίνει από αυτήν της ΦΓ8/55081/2020 (Β΄ 4938) κανονιστικής απόφασης της Ολομέλειας του ΕλΣυν.

39. Απαραίτητο στοιχείο για την ορθή συγκρότηση του ΣΕΕ είναι ο εντοπισμός και η αντιστοίχιση των δημοσιονομικών κινδύνων που ελλοχεύουν κατά την εκτέλεση κάθε καταγεγραμμένης διαδικασίας.

Σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 1 της ΦΓ8/55081/2020 (Β' 4938) κανονιστικής απόφασης της Ολομέλειας του ΕλΣυν «Ως δημοσιονομικοί κίνδυνοι νοούνται ιδίως:

1. Ο κίνδυνος αυθαίρετης υλικής αφαίρεσης ή καταστροφής της περιουσίας του φορέα (λ.χ. υπεξαίρεση).
2. Ο κίνδυνος απεμπόλησης από τον φορέα δημόσιων αξιώσεων του εις βάρος τρίτων (λ.χ. μη είσπραξη φόρου).
3. Ο κίνδυνος ανάληψης από τον φορέα δημόσιων υποχρεώσεων χωρίς δυνατότητα εκπλήρωσης (λ.χ. δάνεια).
4. Ο κίνδυνος μη σύννομης χορήγησης από τον φορέα δικαιωμάτων υπέρ τρίτων (λ.χ. μη νόμιμη απευθείας ανάθεση).
5. Ο κίνδυνος μη σύννομης εκταμίευσης από τον φορέα δημόσιου χρήματος ή διάθεσης περιουσίας (λ.χ. πληρωμή χωρίς υπαρκτή παραλαβή), και
6. Ο κίνδυνος διάθεσης από τον φορέα δημόσιου χρήματος χωρίς εγγυήσεις για την επίτευξη του καλύτερου αποτελέσματος (λ.χ. σπάταλη διαχείριση).»

40. Ο εντοπισμός των πιθανών δημοσιονομικών κινδύνων για κάθε διαδικασία που έχει συμπεριληφθεί στην χαρτογράφηση των ΦΔΤ αποτελεί κεντρικό σημείο για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού ΣΕΕ, γιατί σε αυτόν θα βασιστεί η δημιουργία του πλέγματος των δικλίδων που θα αποτρέψουν ή θα μετριάσουν τους κινδύνους αυτούς. Χωρίς τον εντοπισμό και την αντιστοίχιση των δημοσιονομικών κινδύνων, ΣΕΕ δεν μπορεί να υπάρξει.

41. Στο στάδιο αυτό διερευνήθηκε εάν, κατά τη χαρτογράφηση των διαδικασιών, οι φορείς είχαν προβεί στον εντοπισμό των δημοσιονομικών κινδύνων που προαναφέρθηκαν για κάθε καταγεγραμμένη διαδικασία. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο γράφημα της Εικόνας 8.

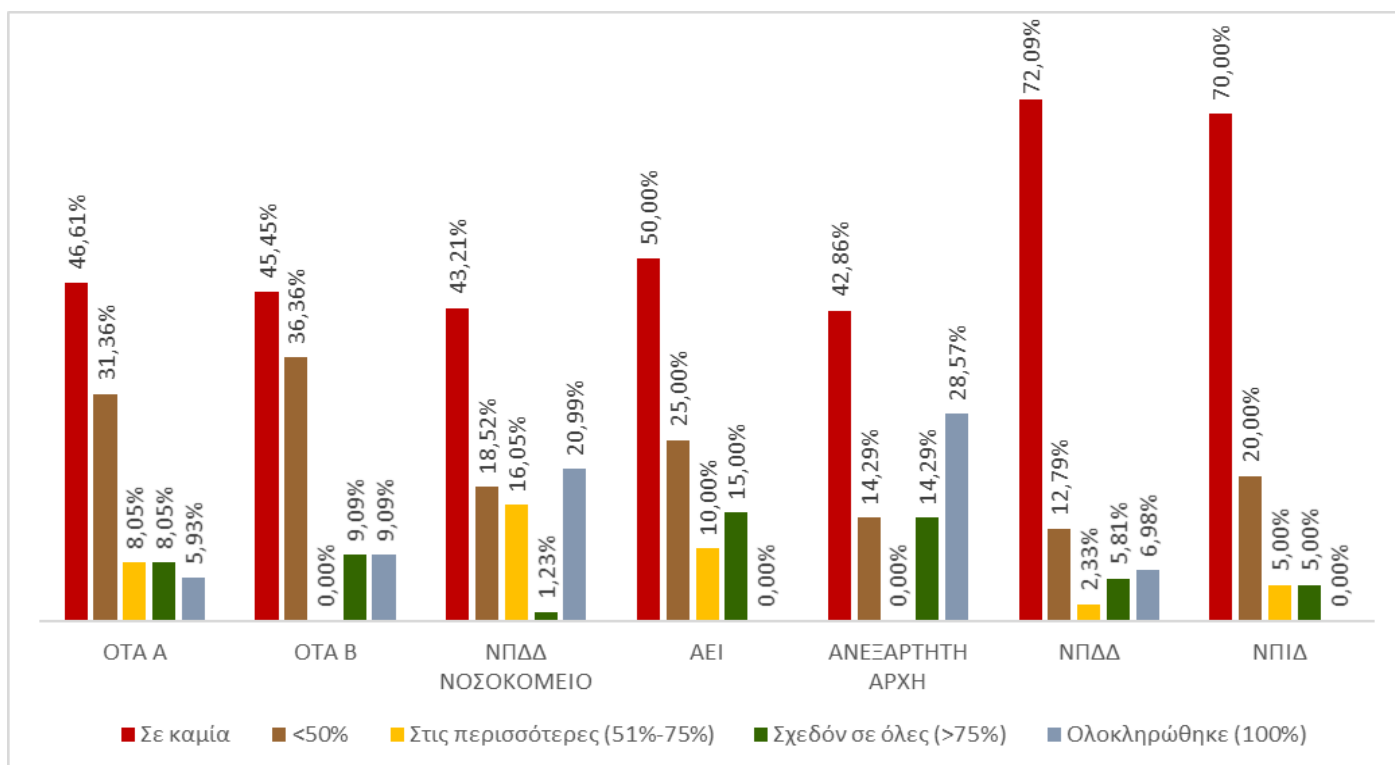
Εικόνα 8: Σε πόσες από τις καταγεγραμμένες διαδικασίες έχουν καταγραφεί οι πιθανοί δημοσιονομικοί κίνδυνοι;

42. Από τα στοιχεία προέκυψε ότι: α) ποσοστό 52% περίπου των ΦΔΤ δεν έχει προβεί στον εντοπισμό δημοσιονομικών κινδύνων, β) ποσοστό 25% των ΦΔΤ έχει καταγράψει δημοσιονομικούς κινδύνους για λιγότερες από τις μισές του διαδικασίες και γ) ποσοστό μόλις 8,5% περίπου των ΦΔΤ έχει αντιστοιχίσει κινδύνους σε όλες τις καταγεγραμμένες διαδικασίες του. Συνεπώς, το ποσοστό των ΦΔΤ που υπολείπεται σημαντικά από την υλοποίηση αυτού του στοιχείου του ΣΕΕ, ανέρχεται σε ποσοστό περίπου 77%.

43. Τα ανωτέρω ποσοστά παρατηρούνται σε όλες τις κατηγορίες ΦΔΤ όπως εμφανίζονται στο κατωτέρω Διάγραμμα 3, στο οποίο αναλύεται η πορεία υλοποίησης του εντοπισμού των δημοσιονομικών κινδύνων για κάθε καταγεγραμμένη διαδικασία με δημοσιονομικές συνέπειες.

Διάγραμμα 3: Εντοπισμός των δημοσιονομικών κινδύνων ανά κατηγορία ΦΔΤ

44. Από τα στοιχεία του διαγράμματος προκύπτει ότι το πρόβλημα της μη καταγραφής των δημοσιονομικών κινδύνων διατρέχει οριζόντια όλες τις κατηγορίες ΦΔΤ. Στα ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ τα ποσοστά μη καταγραφής (ερυθρές στήλες) είναι άνω του 70% ενώ, αν συνυπολογιστούν και οι φορείς που έχουν μεν καταγράψει δημοσιονομικούς κινδύνους αλλά σε λιγότερες από τις μισές τους διαδικασίες, τότε τα ποσοστά εκτοξεύονται στο 85 με 90%. Στις υπόλοιπες κατηγορίες (ΟΤΑ Α' και Β' και ΑΕΙ) τα ποσοστά, αν και μικρότερα, παραμένουν απογοητευτικά και κινούνται μεταξύ 70 και 75% (προκύπτει από το άθροισμα των φορέων που δεν έχουν καταγράψει κανένα δημοσιονομικό κίνδυνο με εκείνους που έχουν μεν καταγράψει αλλά σε λιγότερες από τις μισές τους διαδικασίες - ερυθρές και καφέ στήλες).

45. Ευμενέστερη είναι η εικόνα στα νοσοκομεία και τις ανεξάρτητες αρχές, όπου σημαντικός αριθμός (ποσοστιαία τετραπλάσιος συγκρινόμενος με τις άλλες κατηγορίες) έχει ήδη ολοκληρώσει τον εντοπισμό των δημοσιονομικών κινδύνων. Παραμένει όμως σημαντικός αριθμός των φορέων αυτών που είτε δεν έχει καταγράψει κανέναν κίνδυνο είτε έχει καταγράψει κινδύνους σε λιγότερες από τις μισές του διαδικασίες.

46. Η επισκόπηση των κινδύνων, στις περιπτώσεις που έχουν καταγραφεί, αναδεικνύει μια πανσπερμία ορισμών. Εκτός των κινδύνων που αναφέρθηκαν

παραπάνω (κυανό πλαίσιο, σελ.28) και ορίσθηκαν από την Ολομέλεια του ΕλΣυν, συχνά χρησιμοποιείται η τυπολογία κινδύνων που αναφέρεται στο έγγραφο «Πρόγραμμα Ελλάδα – ΟΟΣΑ, Παροχή Τεχνικής Βοήθειας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς, Πρόγραμμα Αξιολόγησης Βασικών Δικλίδων Ελέγχου» (γράφημα 6, του προαναφερθέντος εγγραφου του ΟΟΣΑ, σελ. 22), όπου οι αναφερόμενοι τύποι των κινδύνων είναι: Στρατηγικός, Επιχειρησιακός, Υποβολής Αναφορών και Συμμόρφωσης. Αντίστοιχα διαφορετική είναι και η ονοματολογία των κινδύνων, όπως αυτή εμφανίζεται στο «Εγχειρίδιο Εσωτερικού Ελέγχου για τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης» της ΕΑΔ, παρατίθεται ενδεικτική λίστα στη σελ. 34 είναι η εξής :

Τμήμα	Κίνδυνος
Οικονομικό Τμήμα	Οικονομικές καταστάσεις που περιέχουν ανακρίβειες
Τεχνικό Τμήμα	Ζημιές στον εξοπλισμό του Δήμου
Διοικητικό Τμήμα	Καθυστερήσεις στην αναπλήρωση θέσεων
Διοικητικό - Οικονομικό Τμήμα	Καθυστερήσεις στον Π/Υ
Τμήμα Περιβάλλοντος	Προβλήματα καθαριότητας των δημόσιων χώρων
Νομικό Τμήμα	Μη συμμόρφωση με τον νόμο περί προστασίας προσωπικών δεδομένων (GDPR)
Τμήμα Πληροφορικής	Απώλεια δεδομένων πληροφορικής
Δημοτική Αστυνομία	Παράνομη στάθμευση
Δημοτικές Επιχειρήσεις	Οικονομικά ελλείμματα

Ερώτημα 3^ο : Διερευνήθηκε εάν έχουν περιγραφεί για κάθε κίνδυνο οι δικλίδες και έχει αξιολογηθεί η επάρκειά τους.

Διαπίστωση 4

Α. Η συντριπτική πλειοψηφία των ΦΔΤ δεν έχει καταγράψει καθόλου ή υπολείπεται σημαντικά στην καταγραφή δικλίδων για όλους τους πιθανούς δημοσιονομικούς κινδύνους και για όλες τις σχετικές διαδικασίες που τους προκαλούν.

Β. Ακόμα και στις περιπτώσεις των φορέων που έχουν προβεί στην καταγραφή των δικλίδων, συντριπτικά μεγάλο ποσοστό δεν έχει ελέγξει την επάρκειά τους ως προς την αποτροπή ή τον μετριασμό των κινδύνων για τους οποίους προορίζονται.

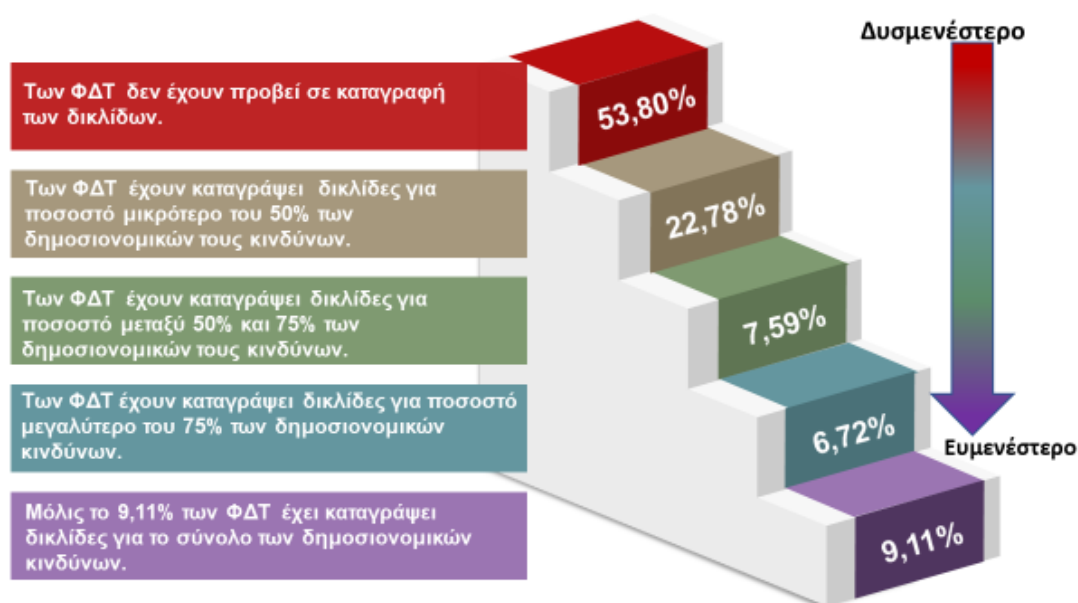
Γ. Οι δικλίδες περιγράφονται με γενικό και αόριστο τρόπο (πχ. δικλίδα είναι το πληροφοριακό σύστημα, η διαδικασία κτλ), με τρόπο δηλαδή που καθιστά αδύνατο τον εκ των υστέρων έλεγχο της αποτρεπτικής τους επάρκειας, αφού

δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια πώς εντοπίζεται ο κίνδυνος και πώς η δικλίδα δεν επιτρέπει την επέλευση των αρνητικών του συνεπειών.

47. Όπως ρητά ορίζεται στην παρ. 3 του άρθρου 2 της της ΦΓ8/55081/2020 (Β' 4938) κανονιστικής απόφασης της Ολομέλειας του ΕλΣυν, ελέγχεται ιδίως αν σε κάθε διαδικασία που έχει δημοσιονομικές συνέπειες και έχουν αντιστοιχηθεί οι πιθανοί δημοσιονομικοί κίνδυνοι έχουν προβλεφθεί και οι αντίστοιχες δικλίδες αποτροπής ή μετριασμού των κινδύνων αυτών. Άλλωστε ένα ΣΕΕ αποβλέπει στην εκμηδένιση ή ελαχιστοποίηση των δημοσιονομικών κινδύνων με την χρήση των κατάλληλων δικλίδων (βλ. και παρ. 2 του άρθρου 1 της προμνημονευθείσας κανονιστικής απόφασης).

48. Τα αποτελέσματα της επισκόπησης και αξιολόγησης των στοιχείων, αναφορικά με την καταγραφή των δικλίδων ανά πιθανό δημοσιονομικό κίνδυνο στους ΦΔΤ, παρουσιάζονται στο γράφημα που ακολουθεί (Εικόνα 9).

Εικόνα 9 : Καταγραφή δικλίδων αποτροπής ή μετριασμού ανά εντοπισμένο δημοσιονομικό κίνδυνο

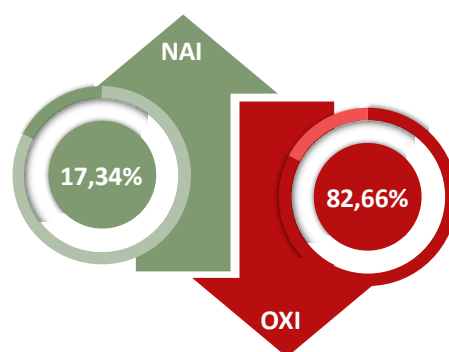
49. Συγκεκριμένα, μόλις το 9,11% των ΦΔΤ έχει καταγράψει δικλίδες αποτροπής για το σύνολο των εντοπισμένων δημοσιονομικών κινδύνων. Το 54% περίπου των ΦΔΤ δεν έχει προβεί σε καμία καταγραφή των δικλίδων αποτροπής κινδύνων, ενώ ποσοστό 22,78% των ΦΔΤ έχει καταγράψει δικλίδες για λιγότερους από τους μισούς δημοσιονομικούς κινδύνους. Από την άθροιση των δύο τελευταίων ποσοστών προκύπτει ότι το 75% των ΦΔΤ υπολείπεται σημαντικά από την ολοκλήρωση της συγκεκριμένης διαδικασίας.

50. Η καταγραφή των δικλίδων δεν αρκεί από μόνη της για την αποτροπή των κινδύνων. Η αποτρεπτική ισχύς των δικλίδων πρέπει να δοκιμαστεί, ώστε να υπάρχει εύλογη βεβαιότητα ότι το ΣΕΕ εντοπίζει και αποτρέπει τους κινδύνους αποτελεσματικά. Διερευνήθηκε επομένως στο πλαίσιο της παρούσης εποπτείας αν οι φορείς που έχουν καταγράψει δικλίδες έχουν προβεί σε αξιολόγηση της ικανότητας των δικλίδων αυτών για την αποτροπή των δημοσιονομικών κινδύνων με τους οποίους έχουν αντιστοιχηθεί.

51. Τα αποτελέσματα ανέδειξαν τα εξής :

Ποσοστό 83% περίπου των ΦΔΤ, που έχει καταγράψει και αντιστοιχίσει δικλίδες σε δημοσιονομικούς κινδύνους, δεν έχει αξιολογήσει με κάποιο τρόπο την επάρκεια τους στην αποτροπή των κινδύνων αυτών και μόλις ποσοστό 17% των φορέων περίπου έχει προβεί σε κάποια μορφή αξιολόγησης της αποτρεπτικής ισχύος των δικλίδων.

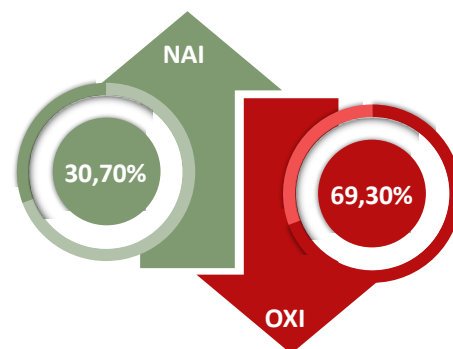
Εικόνα 10: Έχει αξιολογηθεί η επάρκεια των δικλίδων που έχουν καταγραφεί;

Ερώτημα 4^ο : Διερευνήθηκε αν έχουν εντοπιστεί για κάθε διαδικασία οι δημοσιονομικός υπεύθυνοι.

52. Όπως προαναφέρθηκε ο εντοπισμός των δημοσιονομικών υπευθύνων για κάθε διαδικασία αποτελεί επίσης ουσιώδες συστατικό στοιχείο ενός πλήρους ΣΕΕ, αφού στην περίπτωση επέλευσης δημοσιονομικού κινδύνου πρέπει να καθίσταται ευχερής ο εντοπισμός των υπευθύνων. Η διερεύνηση της υλοποίησης της συγκεκριμένης προδιαγραφής ανέδειξε τα ακόλουθα αποτελέσματα: Ποσοστό 70% των ΦΔΤ δεν είχε εντοπίσει στις χαρτογραφήσεις των διαδικασιών τα πρόσωπα που είχαν τη σχετική δημοσιονομική ευθύνη. Αντίθετα, σε ποσοστό μόλις 30% των ΦΔΤ έχουν εντοπιστεί οι δημοσιονομικός υπεύθυνοι.

Εικόνα 11: Έχουν εντοπιστεί για κάθε καταγεγραμμένη διαδικασία οι δημοσιονομικός υπεύθυνοι;

Γενικό Συμπέρασμα

Από την παράθεση των ως άνω στοιχείων προκύπτει ότι, παρά το γεγονός της παρέλευσης ικανού χρονικού διαστήματος (τριετία) από την ψήφιση του ν. 4795/2021, η πλειονότητα των ΦΔΤ δεν έχει προχωρήσει στην εγκαθίδρυση ενός πλήρους, συνεκτικού και αποτελεσματικού ΣΕΕ. Το φαινόμενο αυτό διατρέχει οριζόντια όλες τις κατηγορίες ΦΔΤ με μικρές αποκλίσεις ως προς τα ποσοστά υλοποίησης.

Η πλήρης χαρτογράφηση όλων των συστατικών στοιχείων του ΣΕΕ (διαδικασίες, κίνδυνοι, δικλίδες, δημοσιονομικώς υπεύθυνοι) είναι ακόμα σε «εμβρυικό» στάδιο καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των ΦΔΤ (σε ποσοστό άνω του 70%) υπολείπεται στην καταγραφή τους.

Ειδικά ως προς την καταγραφή των δικλίδων αποτροπής ή μετριασμού των δημοσιονομικών κινδύνων, επισημαίνεται ότι αυτή όχι μόνο είναι ελλιπής αλλά και, όπου υφίσταται, δεν έχει ελεγχθεί η επάρκεια των δικλίδων, παρά μόνο σε έναν εξαιρετικά περιορισμένο αριθμό φορέων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ - ΣΥΣΤΑΣΗ, ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Διαπίστωση 5

Το μεγαλύτερο μέρος των ΦΔΤ δεν έχει συστήσει και στελεχώσει ΜΕΕ. Συγκεκριμένα :

Α. Περισσότεροι από τους μισούς ΦΔΤ (ποσοστό 56%) δεν έχουν τροποποιήσει τον ΟΕΥ τους προκειμένου να συστήσουν ΜΕΕ σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 9 και 10 του ν. 4795/2021, όπως ισχύει.

Β. Από τους υπόλοιπους φορείς (ποσοστό 44% περίπου), οι περισσότεροι από τους μισούς (ποσοστό 53,68%) δεν έχουν προβλέψει καμία οργανική θέση στον ΟΕΥ για την στελέχωση της ΜΕΕ ενώ το 28,5% δεν έχει καλύψει τις θέσεις αυτές.

Γ. Τέλος, ποσοστό 62% περίπου των υπηρετούντων, σε ΜΕΕ, υπαλλήλων δεν είχαν λάβει μέχρι σήμερα την απαιτούμενη από το νόμο πιστοποίηση εσωτερικού ελεγκτή.

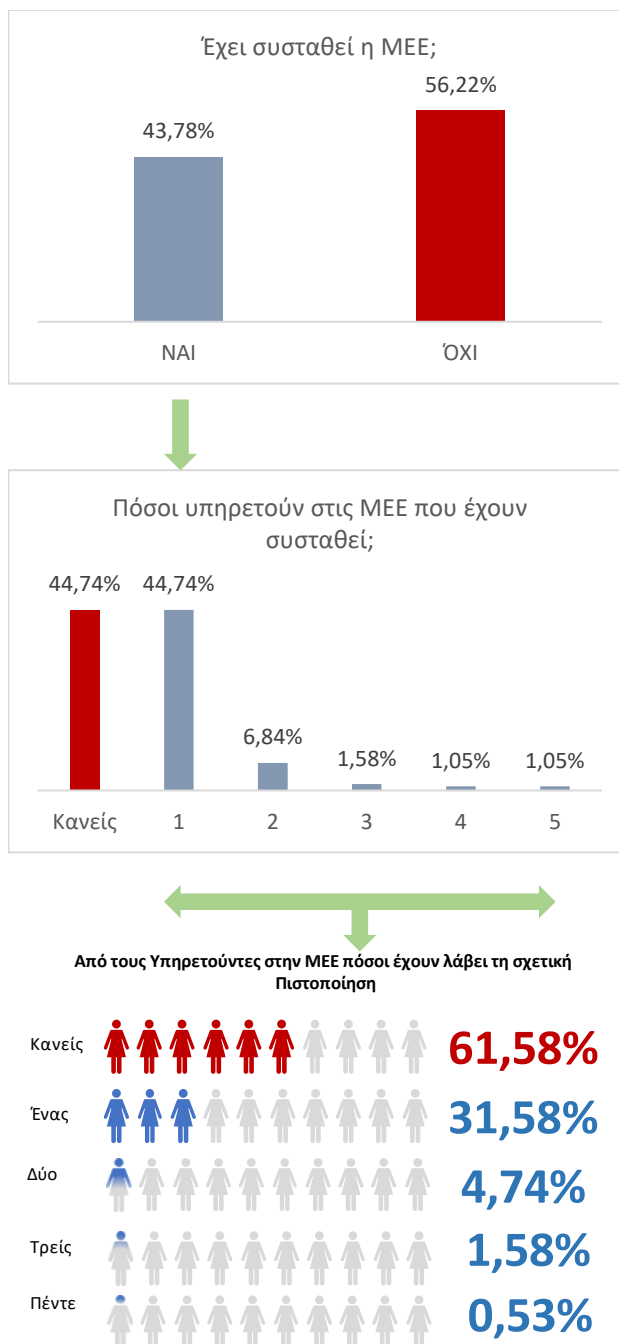
Σύσταση και Στελέχωση ΜΕΕ

Ερώτηση 1. Διερευνήθηκε αν έχει συσταθεί μονάδα εσωτερικού ελέγχου στον ΟΕΥ των φορέων, αν η συσταθείσα ΜΕΕ έχει στελεχωθεί και πόσοι εκ των υπηρετούντων έχουν πιστοποιηθεί ως εσωτερικοί ελεγκτές.

53. Η απάντηση στα ως άνω ερωτήματα απεικονίζεται, βάσει στοιχείων, στο Διάγραμμα 4. Συγκεκριμένα, λιγότεροι από το 50% των ΦΔΤ έχουν συστήσει ΜΕΕ, ενώ η πλειοψηφία αυτών, είτε δεν έχει προβεί σε καμία ενέργεια, είτε για τη λειτουργία αυτή στηρίζεται αποκλειστικά σε εξωτερικούς συνεργάτες.

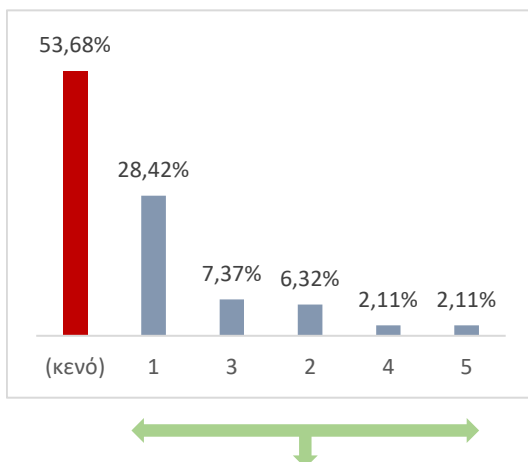
54. Περαιτέρω, από τις μονάδες που έχουν συσταθεί, περίπου οι μισές (45%) παραμένουν χωρίς στελέχωση, ενώ, στους φορείς των οποίων οι ΜΕΕ είναι στελεχωμένες, το μεγαλύτερο ποσοστό των υπηρετούντων (61,58%) δεν έχει λάβει την απαιτούμενη από το νόμο πιστοποίηση του εσωτερικού ελεγκτή⁸.

Διάγραμμα 4: Σύσταση και Στελέχωση ΜΕΕ

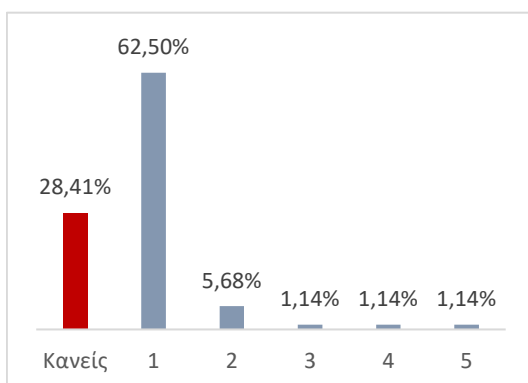

⁸ Άρθρ. 9 παρ. 8 του ν. 4795/2021.

Διάγραμμα 5: Πόσες θέσεις προβλέπονται στον ΟΕΥ για την στελέχωση των ΜΕΕ;

Διάγραμμα 6: Πόσα άτομα υπηρετούσαν στην ΜΕΕ;

55. Στα διαγράμματα 5 και 6 παρουσιάζονται οι θέσεις που προβλέπονται στον ΟΕΥ των φορέων και η στελέχωσή τους για λόγους σύγκρισης.

Από την σύγκριση των στοιχείων προκύπτει ότι, από τους ΦΔΤ που έχουν προβλέψει τη σύσταση ΜΕΕ στον ΟΕΥ τους (43,78%), ποσοστό που ανέρχεται σε 53,68% δεν έχει προβλέψει καμία οργανική θέση για τη στελέχωσή της. Επιπροσθέτως, στους ΦΔΤ που είχε προβλεφθεί στον ΟΕΥ τους η σύσταση ΜΕΕ (46,32%) και παράλληλα προβλεπόταν τουλάχιστον μία οργανική θέση για την στελέχωσή της, το 28,5% αυτών δεν έχει προχωρήσει στην κάλυψη των θέσεων που είχαν προβλεφθεί.

Κανονιστικό πλαίσιο λειτουργίας

των ΜΕΕ

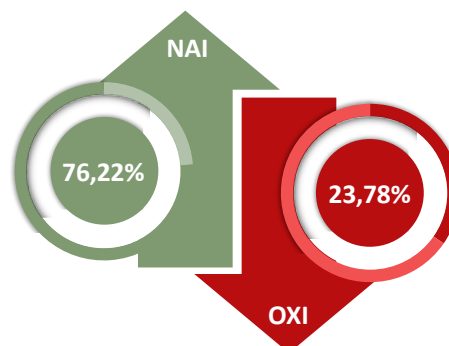
Διαπίστωση 6

Μεγάλη υστέρηση παρατηρείται στα οργανωτικά ζητήματα των ΜΕΕ καθώς αξιοσημείωτο ποσοστό των ΜΕΕ (30-40%) δεν έχουν εκδώσει τους Κανονισμούς Λειτουργίας και τα Εγχειρίδια Ελέγχου.

Διαπιστώνεται επιπλέον ότι το μεγαλύτερο μέρος των ΜΕΕ δεν ασκούν κρίσιμες αρμοδιότητες όπως αυτές του ελέγχου της ορθής εκτέλεσης των Π/Υ και της αξιοπιστίας των οικονομικών αναφορών, καθώς και της διαβεβαίωσης για την επάρκεια των ΣΕΕ των φορέων τους.

Ερώτημα 2 : Διερευνήθηκε αν οι αρμοδιότητες της ΜΕΕ, όπως έχουν καταγραφεί στον ΟΕΥ, είναι σύμφωνες με το άρθρ. 10 του ν. 4795/2021.

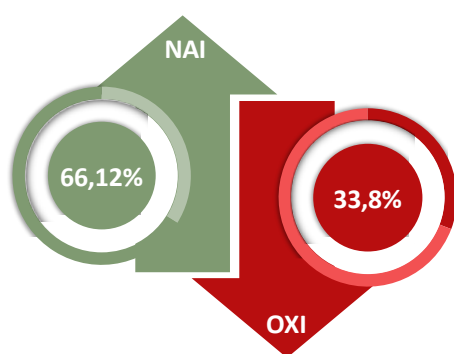
Εικόνα 12: Οι αρμοδιότητες της ΜΕΕ, όπως αναφέρονται στον ΟΕΥ, είναι σύμφωνες με το άρθρ. 10 του ν. 4795/2021;

56. Η επισκόπηση των ΟΕΥ των ΦΔΤ κατέδειξε ότι στο μεγαλύτερο μέρος τους (76%) οι ΟΕΥ είχαν επικαιροποιηθεί ώστε να προσαρμόσουν τις αρμοδιότητες των ΜΕΕ σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 4795/2021. Υφίσταται όμως ένας ικανός αριθμός ΦΔΤ (24% περίπου) που έχουν συστήσει ΜΕΕ αλλά δεν έχουν επικαιροποιήσει τον ΟΕΥ τους σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις (Εικόνα 12).

Ερώτημα 3 : Διερευνήθηκε αν έχει εκδοθεί ο Κανονισμός Λειτουργίας της ΜΕΕ.

Εικόνα 13: Έχει εκδοθεί ο Κανονισμός Λειτουργίας της ΜΕΕ;

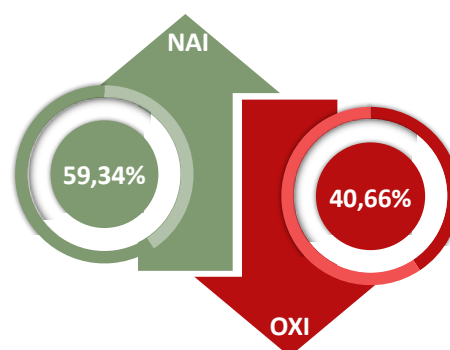

57. Από το σύνολο των ΦΔΤ που έχουν συστήσει ΜΕΕ, ποσοστό 66% έχει εκδώσει τον Κανονισμό Λειτουργίας της, ενώ, στο υπόλοιπο ποσοστό 34% περίπου των ΦΔΤ, η υποχρέωση αυτή εκκρεμούσε κατά το διάστημα διεξαγωγής της εποπτείας (Εικόνα 13).

Εικόνα 14: Έχει εκδοθεί το Εγχειρίδιο Εσωτερικών Ελέγχων της ΜΕΕ;

Ερώτημα 4 : Διερευνήθηκε αν έχει εκδοθεί το Εγχειρίδιο Εσωτερικών Ελέγχων της ΜΕΕ.

58. Οι περισσότερες ΜΕΕ (59%) έχουν εκδώσει το Εγχειρίδιο Εσωτερικών Ελέγχων, ωστόσο, ένα σημαντικό ποσοστό της τάξης του 41% δεν είχε εκδώσει το σχετικό εγχειρίδιο κατά την διάρκεια της εποπτείας. (Εικόνα 14).

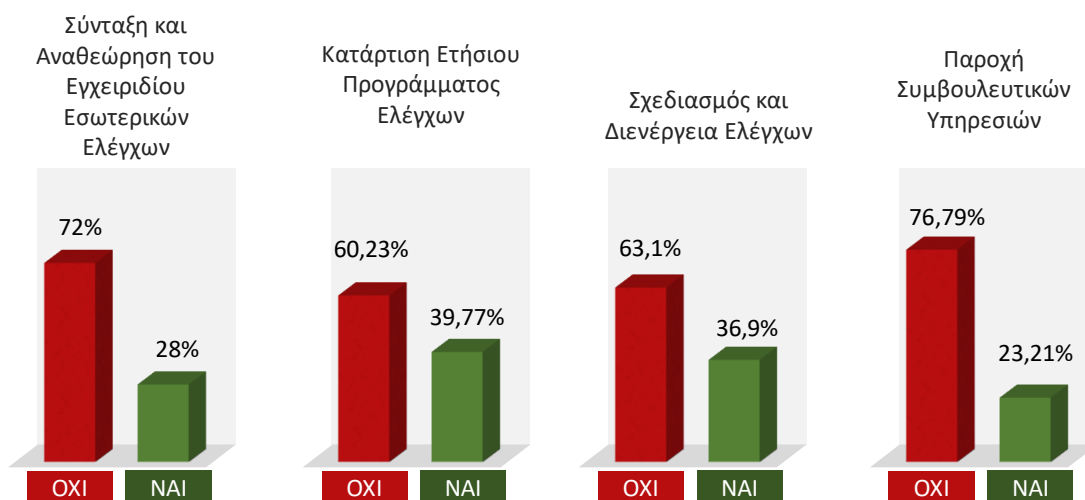
Ερώτημα 5: Διερευνήθηκε αν έχει ασκήσει η ΜΕΕ τις αρμοδιότητες του άρθρου 10 του ν. 4795/2021.

59. Σύμφωνα με την ως άνω διάταξη οι ΜΕΕ των ΦΔΤ είναι επιφορτισμένες με την άσκηση των εξής αρμοδιοτήτων :

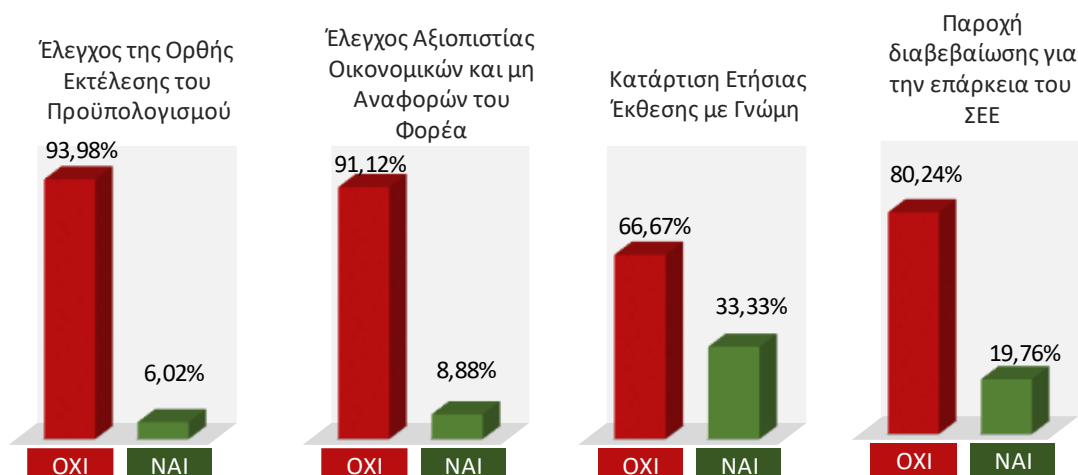
- α) σύνταξη και αναθεώρηση του Εγχειριδίου Εσωτερικών Ελέγχων,
- β) κατάρτιση Ετήσιου ή Πολυετούς Προγράμματος Εργασιών,
- γ) σχεδιασμός και διενέργεια προγραμματισμένων και έκτακτων ελέγχων,
- δ) παροχή συμβουλευτικών έργων επί του συνόλου των υπηρεσιών του φορέα,
- ε) έλεγχος και παροχή διαβεβαίωσης περί της επάρκειας του ΣΕΕ του φορέα,
- στ) παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών,
- ζ) αξιολόγηση της λειτουργίας του φορέα βάσει των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης,
- η) έλεγχος της ορθής εφαρμογής των διαδικασιών εκτέλεσης του Π/Υ, σύνταξης και αποστολής στο Υπουργείο Οικονομικών των δημοσιονομικών και λοιπών αναφορών,
- θ) έλεγχος και αξιολόγηση των διαδικασιών κατάρτισης των οικονομικών και μη αναφορών του φορέα,
- ι) αξιολόγηση των διαδικασιών σχεδιασμού και εκτέλεσης των λειτουργιών και των προγραμμάτων του φορέα.

60. Από τις απαντήσεις των ΦΔΤ και την αξιολόγηση των τεκμηρίων προέκυψε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ΜΕΕ που έχουν συσταθεί αδυνατεί να εκτελέσει τις ανωτέρω αρμοδιότητες (Εικόνες 15 και 16).

Εικόνα 15 : Άσκηση Αρμοδιοτήτων από τις ΜΕΕ.

Εικόνα 16: Άσκηση Αρμοδιοτήτων από τις ΜΕΕ (συνέχεια)

61. Η αδυναμία αυτή οφείλεται στους παράγοντες που αναλύθηκαν στις προηγούμενες ενότητες, δηλαδή: στην απουσία χαρτογράφησης διαδικασιών, κινδύνων και δικλίδων, στη μη στελέχωση ή ελλιπή στελέχωση των ΜΕΕ και στην απουσία εξειδικευμένης εκπαίδευσης (πιστοποίηση) στο μεγαλύτερο μέρος των υπηρετούντων σε αυτές υπαλλήλων.

62. Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει επίσης ότι ποσοστό 80% των ΜΕΕ δεν παρέχει βεβαίωση περί της επάρκειας ή μη του ΣΕΕ, επομένως οι ΦΔΤ δεν δύνανται να έχουν ακριβή εικόνα περί της δυνατότητας του ΣΕΕ, που έχουν εγκαταστήσει, να προλαμβάνει και αποτρέπει τους δημοσιονομικούς κινδύνους. Επιπλέον, σε ποσοστό άνω του 90% οι ΜΕΕ αδυνατούν να ελέγξουν την ορθή εκτέλεση των Π/Υ των ΦΔΤ και την αξιοπιστία των οικονομικών αναφορών.

Γενικό Συμπέρασμα

Η προσαρμογή των ΦΔΤ στις πρόνοιες του ν. 4795/2021 είναι εξαιρετικά αργή. Οι περισσότεροι ΦΔΤ δεν έχουν προχωρήσει στη σύσταση ΜΕΕ. Ακόμα όμως και στους ΦΔΤ που έχουν συστήσει ΜΕΕ στον ΟΕΥ τους, ένα μεγάλο ποσοστό δεν έχει προβλέψει οργανικές θέσεις για την στελέχωσή της. Περαιτέρω, ακόμα και εκεί που έχουν προβλεφθεί θέσεις στον ΟΕΥ για την στελέχωση των ΜΕΕ, οι θέσεις αυτές παραμένουν κενές. Τέλος, περισσότεροι από τους μισούς υπηρετούντες στις ΜΕΕ υπαλλήλους δεν είχαν λάβει τη σχετική και υποχρεωτική από το νόμο (άρθρ. 9 παρ. 8 του ν. 4795/21) πιστοποίηση εσωτερικού ελεγκτή.

Υστέρηση παρουσιάζεται και στα οργανωτικά ζητήματα των ΜΕΕ καθώς σημαντικό μέρος των ΜΕΕ δεν έχει εκδώσει Εγχειρίδια Ελέγχου και τους Κανονισμούς Λειτουργίας. Αποτέλεσμα των ανωτέρω είναι οι ΜΕΕ των ΦΔΤ,

στη συντριπτική τους πλειοψηφία, να μην είναι σε θέση να εκτελέσουν τις καθοριζόμενες από τον νόμο αρμοδιότητές τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ - ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΤΩΝ ΦΔΤ

Διαπίστωση 7

Διαπιστώθηκε η συγκέντρωση αναθέσεων σε περιορισμένο αριθμό αναδόχων (εξωτερικών συνεργατών) για την υποστήριξη της λειτουργίας των ΜΕΕ καθώς και τη συγκρότηση των ΣΕΕ. Επιπλέον, μεγάλο ποσοστό των ΦΔΤ δεν εξέτασε για τους αναδόχους τους την πιθανή συνδρομή των λόγων αποκλεισμού ή την ύπαρξη συνθηκών σύγκρουσης συμφερόντων (ποσοστό περίπου 42% των ΦΔΤ δεν διενήργησε τον εν λόγω έλεγχο). Τέλος, ειδικά στις περιπτώσεις φορέων των οποίων η χαρτογράφηση των διαδικασιών έγινε από εξωτερικούς συνεργάτες, παρουσιάζεται, ως στατιστικά σημαντικό φαινόμενο, μέρος των καταγεγραμμένων διαδικασιών να μην είναι σε ισχύ ή λειτουργικές.

Γενικά

63. Όπως προαναφέρθηκε, ποσοστό μόλις 56% των ΦΔΤ είχε συστήσει ΜΕΕ στον ΟΕΥ του κατά τη διάρκεια της εποπτείας, ενώ ποσοστό 44% των ΦΔΤ περίπου δεν είχε προβεί στη σύσταση ΜΕΕ. Ακόμα και στις περιπτώσεις που είχε συσταθεί ΜΕΕ εντός του ΦΔΤ, ποσοστό 50% των ΜΕΕ δεν είχε στελεχωθεί με προσωπικό, ενώ, σε σημαντικό αριθμό ΜΕΕ που είχαν στελεχωθεί, το προσωπικό αυτό δεν είχε λάβει τη σχετική απαιτούμενη πιστοποίηση. Ως αποτέλεσμα, οι ΦΔΤ απευθύνθηκαν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα που δραστηριοποιούνται στο αντικείμενο, προκειμένου να ανταποκριθούν στην εκ του νόμου απορρέουσα υποχρέωσή τους για τη σύσταση και λειτουργία ΜΕΕ.

64. Εκ του νόμου παρέχονται στους ΦΔΤ δύο δυνατότητες: α) Να ανατίθεται η λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου εξ ολοκλήρου σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, με

σύμβαση παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών, κατόπιν αιτιολογημένης απόφασης του επικεφαλής του φορέα, στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται η αδυναμία σύστασης ή λειτουργίας ΜΕΕ, και

β) Να ανατίθεται η υποστήριξη της ΜΕΕ σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο με σύμβαση παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών, κατόπιν προηγούμενης αιτιολογημένης απόφασης του επικεφαλής του φορέα, στις περιπτώσεις που είναι εφικτή η σύσταση ΜΕΕ, αλλά κρίνεται απαραίτητη για την αποτελεσματική της λειτουργία η συνδρομή επαγγελματιών με τεχνογνωσία και δεξιότητες που δεν υπάρχουν εντός του φορέα (άρθρ. 9 παρ. 4 και 6 του ν. 4795/2021).

65. Από τους 641 ΦΔΤ του δεύτερου σταδίου της εποπτείας, προέκυψε ότι 279 από αυτούς έκαναν χρήση των ως άνω διατάξεων, αναθέτοντας συμβάσεις συνολικής αξίας 8,4 εκατομμυρίων ευρώ σε 63 εξωτερικούς συνεργάτες. Τα σχετικά στοιχεία παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα :

Πίνακας 3: Συμβάσεις σε Εξωτερικούς Συνεργάτες

Ανάδοχος	Αριθμός Συμβάσεων	% επί του Συνόλου	Αξία Συμβάσεων	% επί του Συν.
1ος	46	16,49%	1.246.606,55 €	14,83%
2ος	28	10,04%	1.063.206,47 €	12,64%
3ος	28	10,04%	873.377,60 €	10,39%
4ος	27	9,68%	853.029,19 €	10,14%
5ος	3	1,08%	600.000,00 €	7,14%
6ος	12	4,30%	444.744,00 €	5,29%
7ος	14	5,02%	263.855,45 €	3,14%
8ος	10	3,58%	252.243,50 €	3,00%
9ος	7	2,51%	228.992,40 €	2,72%
10ος	9	3,23%	214.191,56 €	2,55%
11ος	6	2,15%	162.152,40 €	1,93%
12ος	5	1,79%	131.508,72 €	1,56%
13ος	4	1,43%	129.924,00 €	1,55%
14ος	2	0,72%	114.600,00 €	1,36%
15ος -63ος	89	31,90%	2.089.426,22 €	24,85%
Γενικό Αθροισμα	279	100,00%	8.408.641,38 €	100,00%

66. Από τα στοιχεία του πίνακα προκύπτει ότι οι 4 πρώτοι ανάδοχοι έχουν αναλάβει ποσοστό 46% των συμβάσεων που αντιστοιχεί σε ποσοστό 48% της συνολικής αξίας των συμβάσεων. Αντίθετα, οι 48 τελευταίοι ανάδοχοι (από τον 15ο μέχρι και τον

63ο) έχουν αναλάβει ποσοστό μόλις 32% των συμβάσεων και ποσοστό 25% της αξίας αυτών.

Διαδικασίες ανάθεσης των συμβάσεων σε εξωτερικούς συνεργάτες

67. Η εν λόγω συγκέντρωση των αναθέσεων σε μικρό αριθμό αναδόχων αναδεικνύει την ανάγκη επισκόπησης της διενεργηθείσας διαδικασίας. Από τα στοιχεία που συλλέχθηκαν προκύπτουν τα ακόλουθα :

Πίνακας 4: Τρόπος ανάθεσης συμβάσεων σε εξωτερικούς συνεργάτες

Διαδικασία Ανάθεσης	% Φορέων	Αξία Συμβάσεων
Απευθείας	88,41%	7.473.131,35 €
Ανοικτός Διαγωνισμός μέσω ΕΣΗΔΗΣ	1,66%	685.238,72 €
Πρόχειρος Διαγωνισμός	2,32%	152.698,06 €
Άλλο	7,62%	97.573,25 €
Γενικό Άθροισμα	100,00%	8.408.641,38 €

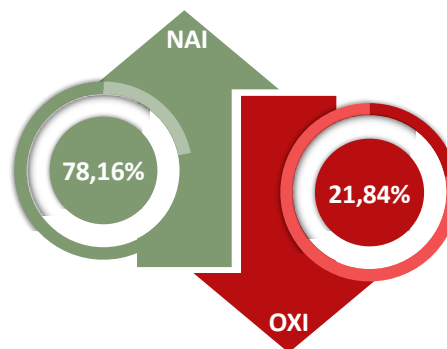
68. Ποσοστό 88,5% των ΦΔΤ ανέθεσε τη λειτουργία ή την υποστήριξη της ΜΕΕ σε εξωτερικούς συνεργάτες με τη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης. Η αξία των συμβάσεων που ανατέθηκε με την εν λόγω διαδικασία ανήλθε στο ποσό των 7,5 εκατομμυρίων ευρώ περίπου. Σημειώνεται ότι στο αντικείμενο της παρούσης εποπτείας **δεν εντάσσεται ο έλεγχος νομιμότητας ή κανονικότητας των διαδικασιών** που ακολουθήθηκαν, καθότι αυτός εντάσσεται στον πυρήνα των κατασταλτικών ελέγχων που ασκούν οι επιμέρους ΥΕ του ΕλΣυν. Διερευνήθηκε εντούτοις η ύπαρξη αιτιολογημένης απόφασης των διοικούντων οργάνων των φορέων, για το λόγο ότι αυτό αποτελεί, όπως προεκτέθηκε, βασική προϋπόθεση για την επιλογή αυτής της διαδικασίας.

Υπαρξη αιτιολογημένων αποφάσεων ανάθεσης

69. Από τις απαντήσεις των ΦΔΤ και την αξιολόγηση των τεκμηρίων προέκυψαν τα αποτελέσματα που εμφανίζονται στο γράφημα της Εικόνας 17.

Ειδικότερα, η μεγάλη πλειοψηφία των αποφάσεων ανάθεσης σε εξωτερικό συνεργάτη είχε επαρκή αιτιολόγηση, ενώ το 1/5 των αποφάσεων αυτών δεν είχε επαρκή αιτιολόγηση.

Εικόνα 17 Η απόφαση ανάθεσης σε εξωτερικό συνεργάτη ήταν επαρκώς αιτιολογημένη;

Διερεύνηση Κωλυμάτων – Λόγων αποκλεισμού – Σύγκρουσης Συμφερόντων

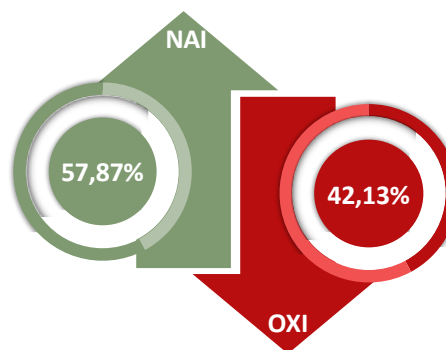
70. Είναι γεγονός ότι φυσικά ή νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού τομέα συχνά παρέχουν ελεγκτικές υπηρεσίες (π.χ. υπηρεσίες ορκωτού ελεγκτή) ή υπηρεσίες υποστήριξης (π.χ. λογιστικές υπηρεσίες, υπηρεσίες ανάπτυξης ή παραμετροποίησης λογισμικού) σε ΦΔΤ. Υπάρχει επίσης το ενδεχόμενο φυσικά ή νομικά πρόσωπα που έχουν προσφέρει τις ανωτέρω υπηρεσίες σε ΦΔΤ να δραστηριοποιούνται και στην παροχή υπηρεσιών εσωτερικού ελεγκτή. Σε αυτή την περίπτωση ελλοχεύει ο κίνδυνος σύγκρουσης συμφερόντων.

71. Για την αποφυγή του κινδύνου αυτού στην ΥΑ ΓΓΑΔΔΤ 358/9388/2022 «Πρόσθετες προϋποθέσεις, υποχρεώσεις και κωλύματα για την ανάθεση παροχής υπηρεσιών σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο για την υποστήριξη των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου (Μ.Ε.Ε.) ή την άσκηση της λειτουργίας εσωτερικού ελέγχου, όταν δεν υφίσταται Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, σύμφωνα με τις παρ. 4 και 6 του άρθρου 9 του ν. 4795/2021» (Β' 3093) και στα άρθρα 3 και 4 αυτής καθορίζονται συγκεκριμένα κωλύματα και λόγοι αποκλεισμού και οριοθετούνται οι συνθήκες σύγκρουσης συμφερόντων. Στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας εποπτείας διερευνήθηκε κατά πόσο οι φορείς του δημοσίου ήλεγξαν τη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού ή την ύπαρξη συνθηκών σύγκρουσης συμφερόντων στους εξωτερικούς συνεργάτες στους οποίους ανατέθηκαν υπηρεσίες υποστήριξης της Μ.Ε.Ε. ή υπηρεσίες λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου.

Τα σχετικά αποτελέσματα εμφανίζονται στο γράφημα της Εικόνας 18.

72. Από τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη των ΥΕ του ΕλΣυν προκύπτει ότι ο σχετικός έλεγχος περί μη συνδρομής σύγκρουσης συμφερόντων, κωλυμάτων ή λόγων αποκλεισμού όντως διενεργήθηκε στην πλειοψηφία των αναδόχων. Παραμένει όμως ένα σημαντικό ποσοστό περιπτώσεων, 42%, στις οποίες δεν τεκμηριώθηκε ότι έγινε ο έλεγχος αυτός.

Εικόνα 18 : Έχει διερευνηθεί από τον φορέα η συνδρομή των περιορισμών των άρθρων 3 και 4 της ΥΑ ΓΓΑΔΑΤ 358/9388/2022 (Β' 3093), περί κωλυμάτων, λόγων αποκλεισμού και σύγκρουσης συμφερόντων;

Καταγραφή ΣΕΕ από εξωτερικούς συνεργάτες

73. Όπως προαναφέρθηκε, σημαντικός αριθμός ΦΔΤ κατέφυγε στην ανάθεση της συγκρότησης του ΣΕΕ καθώς και της λειτουργίας της ΜΕΕ σε φορείς του ιδιωτικού τομέα. Η μεγάλη συγκέντρωση αναθέσεων σε μικρό αριθμό εξωτερικών συνεργατών, όπως επιβεβαιώθηκε από τα στοιχεία, αποτελεί γεγονός που ενέχει τον λειτουργικό κίνδυνο της επαναχρησιμοποίησης παραδοτέων ενός φορέα και σε άλλους (copy – paste), χωρίς την προσαρμογή τους στις ιδιαιτερότητες του εκάστοτε ΦΔΤ. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της χαρτογράφησης των διαδικασιών στη συγκρότηση ενός πλήρους και λειτουργικού ΣΕΕ, εξετάστηκε αν οι διαδικασίες που είχαν καταγραφεί εξακολουθούσαν να είναι σε ισχύ και λειτουργικές. Από την ανάλυση προέκυψαν, ειδικά στις περιπτώσεις ανάθεσης της χαρτογράφησης σε εξωτερικούς συνεργάτες, τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται κατωτέρω (Πίνακας 5):

Πίνακας 5: Οι διαδικασίες που χαρτογραφήθηκαν εξακολουθούν να είναι σε ισχύ και να είναι λειτουργικές;

Διαδικασίες σε ισχύ	% Φορέων
Όλες	57,66%
Οι περισσότερες	15,33%
Σχεδόν όλες	14,60%
Λίγες	12,41%
Γενικό Άθροισμα	100,00%

74. Από τα στοιχεία που παρατίθενται προκύπτει σαφώς ότι σε σημαντικό ποσοστό ΦΔΤ (περίπου 42%) έχουν καταγραφεί διαδικασίες που εν όλω ή εν μέρει δεν βρισκόταν σε ισχύ ή δεν ήταν λειτουργικές κατά την διενέργεια της εποπτείας. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι το εξής: Σε δήμο της Αττικής (εντός του αστικού ιστού

της πόλης), περιλήφθηκε στη χαρτογράφηση των διαδικασιών του η διαδικασία λειτουργίας δημοτικών σφαγείων. Στο κείμενο που συνόδευε την χαρτογράφηση γινόταν αναφορά σε Δημοτικό Συμβούλιο επαρχιακού δήμου άλλης περιοχής της χώρας.

Δεν εμφανίστηκαν στατιστικά σημαντικές ανάλογες παρατηρήσεις στους ΦΔΤ που προχώρησαν οι ίδιοι στην χαρτογράφηση των διαδικασιών τους.

Παρακολούθηση εργασιών και παραλαβή παραδοτέων εξωτερικών συνεργατών

Διαπίστωση 8

Η υποστελέχωση, σε συνδυασμό με την έλλειψη εξειδικευμένων γνώσεων στους ΦΔΤ που καταφεύγουν στην επιλογή των εξωτερικών συνεργατών είτε για την συγκρότηση του ΣΕΕ είτε για αυτή καθαυτή τη λειτουργία της ΜΕΕ, ενέχει κινδύνους ως προς την ποιότητα τόσο των παραδοτέων όσο και των εκτελούμενων εργασιών.

75. Όπως καταδείχθηκε σε άλλες ενότητες της παρούσας έκθεσης, οι περισσότεροι ΦΔΤ δεν έχουν συστήσει ΜΕΕ, ενώ ακόμα και εκεί που έχουν συσταθεί ΜΕΕ είτε δεν υπηρετεί κανένας υπάλληλος, είτε αυτές είναι υποστελεχωμένες και επιπλέον μεγάλο μέρος των υπηρετούντων υπαλλήλων δεν είχε λάβει τις απαιτούμενες από τον νόμο πιστοποιήσεις.

76. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η αξία των συμβάσεων που έχουν ανατεθεί σε εξωτερικούς συνεργάτες ανά κατηγορία ΦΔΤ, στις ΜΕΕ των οποίων δεν υπηρετεί κανένας υπάλληλος.

Πίνακας 6: Αξία συμβάσεων φορέων, στη ΜΕΕ των οποίων δεν υπηρετεί κανένας υπάλληλος

Τομέας	Αριθμός Συμβάσεων	Αξία Συμβάσεων
ΟΤΑ Α	126	3.562.174,72 €
ΝΠΔΔ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	26	820.783,54 €
ΝΠΔΔ ΟΤΑ	10	136.162,00 €
ΝΠΔΔ	8	98.882,20 €
ΝΠΙΔ	5	74.235,20 €
ΝΠΙΔ ΟΤΑ	3	59.376,00 €
ΑΕΙ	2	53.260,00 €
Γενικό Άθροισμα	180	4.804.873,66 €

77. Από τα στοιχεία του πίνακα 6 προκύπτει ότι 180 φορείς, στις ΜΕΕ των οποίων δεν υπηρετούσε κανένας πιστοποιημένος υπάλληλος, ανέθεσαν ισάριθμες συμβάσεις σε εξωτερικούς συνεργάτες συνολικής αξίας 4,8 εκατομμυρίων ευρώ. Γεννώνται επομένως τα εξής εύλογα ερωτήματα: α) ποιος παρακολουθεί τις εργασίες των εξωτερικών συνεργατών και β) πώς αξιολογείται τόσο η πληρότητα των εργασιών όσο και η ποιότητα των παραδοτέων, δοθέντος ότι σχετική τεχνογνωσία δεν υφίσταται στους φορείς αυτούς.

Συμπέρασμα

Η προσφυγή στη συνδρομή του ιδιωτικού τομέα για την υποστήριξη τόσο της συγκρότησης ΣΕΕ όσο και της λειτουργίας των ΜΕΕ προϋποθέτει την απαρέγκλιτη τήρηση του οικείου κανονιστικού πλαισίου. Τα στοιχεία καταδεικνύουν υπερσυγκέντρωση των αναθέσεων σε περιορισμένο αριθμό αναδόχων με διαδικασίες απευθείας ανάθεσης. Οι σχετικές αποφάσεις είναι στην πλειονότητά τους επαρκώς αιτιολογημένες, αλλά ένα σημαντικό ποσοστό (22% περίπου) παραμένει χωρίς επαρκή αιτιολόγηση. Συγκέντρωση και διαδικασίες απευθείας ανάθεσης καταδεικνύουν ότι οι φορείς στην πλειονότητά τους κατέφυγαν σε αναδόχους με τους οποίους είχαν προηγούμενη εμπειρία συνεργασίας. Ως εκ τούτου, ο κίνδυνος σύγκρουσης συμφερόντων είναι υψηλός, με τα κωλύματα και τους λόγους αποκλεισμού να έχουν ομοίως υψηλή πιθανότητα εμφάνισης. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι φορείς δεν ήλεγξαν σε ικανοποιητικό βαθμό την πιθανή συνδρομή αυτών των κινδύνων (ποσοστό περίπου 42% των φορέων δεν διενήργησε τον εν λόγω έλεγχο). Επιπλέον η μεγάλη συγκέντρωση αναθέσεων σε μικρό αριθμό εξωτερικών συνεργατών, όπως επιβεβαιώθηκε από τα στοιχεία, αποτελεί γεγονός που ενέχει τον λειτουργικό κίνδυνο της επαναχρησιμοποίησης παραδοτέων ενός φορέα και σε άλλους (copy – paste) χωρίς την προσαρμογή τους στις ιδιαιτερότητες του εκάστοτε φορέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ – ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΦΟΡΕΩΝ ΓΚ

Διαπίστωση 9

Παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση στην έκδοση των Υπουργικών Αποφάσεων καθορισμού ή εξειδίκευσης των κριτηρίων σύστασης ΜΕΕ στους εποπτευόμενους φορείς της ΓΚ. Ως αποτέλεσμα, οι φορείς αυτοί υπολείπονται σημαντικά σε σχέση με τους υπόλοιπους ΦΔΤ στη σύσταση, οργάνωση και λειτουργία των ΜΕΕ.

Εποπτευόμενοι φορείς ΓΚ

Κατά τα άρθρ. 9 παρ. 2 και 79 παρ. 3 του ν. 4795/2021⁹, οι εποπτεύοντες Υπουργοί κάθε φορέα, κατόπιν γνώμης του Διοικητή της ΕΑΔ και, ειδικά για τους ΟΤΑ Α΄ και Β΄, κατόπιν γνώμης της ΚΕΔΕ και της ΕΝΠΕ, εκδίδουν απόφαση στην οποία εξειδικεύονται τα κριτήρια σύστασης ΜΕΕ στους εποπτευόμενους από αυτούς φορείς καθώς και τα πρόσθετα ή διαφορετικά κριτήρια σύστασης πέραν των προβλεπόμενων στο άρθρ. 9 παρ. 2.

78. Από τη διερεύνηση του κανονιστικού πλαισίου προκύπτει ότι μέχρι και τις 30.11.2024 (ολοκλήρωση των εργασιών του ΕλΣυν) είχαν εκδοθεί οι ακόλουθες ΥΑ εξειδίκευσης των σχετικών κριτηρίων:

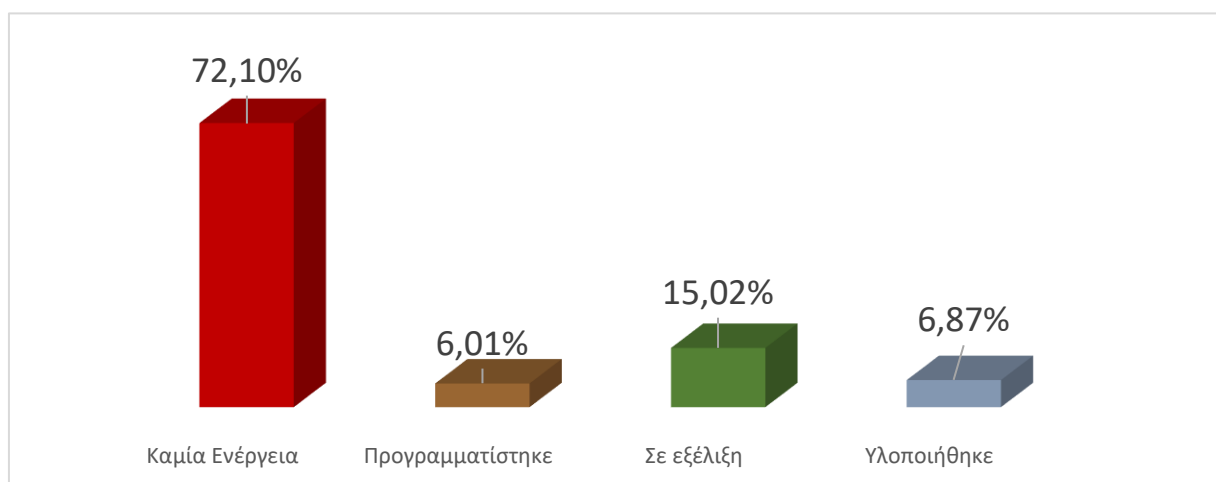
1. Η 36804/2022 (Β΄ 3448): «Προϋποθέσεις και κριτήρια σύστασης των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου στους εποπτευόμενους από το Υπουργείο Υγείας φορείς που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Μέρους Α΄ του ν. 4795/2021 (Α΄62). Οργάνωση, στελέχωση και αρμοδιότητες Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου.» **(Απόφαση του Υπουργού και της Αναπληρώτριας Υπουργού Υγείας).**
2. Η 86218/2022 (Β΄ 6506) «Εξειδίκευση των κριτηρίων σύστασης Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ βαθμού και στα εποπτευόμενα αυτών νομικά πρόσωπα.» **(Απόφαση του Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών).**
3. Η 86288/2022 (Β΄ 6506) «Εξειδίκευση των κριτηρίων σύστασης Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης β΄ βαθμού και στα εποπτευόμενα αυτών νομικά πρόσωπα.» **(Απόφαση του Υπουργού και του Αναπληρωτή Υπουργού Εσωτερικών).**

⁹ Όπως το άρθρ. 9 παρ. 2 διαμορφώθηκε με το άρθρ. 40 παρ. 1, και το άρθρ. 79 παρ. 3 διαμορφώθηκε με το άρθρ. 41 του ν. 4940/2022 «Σύστημα στοχοθεσίας, αξιολόγησης και ανταμοιβής για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης, ρυθμίσεις για το ανθρώπινο δυναμικό του δημοσίου τομέα [...]» (Α΄112).

4. Η 950/7/97832/Σ.15482/2023 (Β' 6429) «Καθορισμός κριτηρίων σύστασης Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου σε εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και ρύθμιση ζητημάτων οργάνωσης, λειτουργίας και στελέχωσης των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου» (**Απόφαση του Υπουργού Εθνικής Άμυνας**).
5. Η 15976/2023 (Β' 938) «Κριτήρια σύστασης Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου στους εποπτευόμενους από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων φορείς που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Μέρους Α' του ν. 4795/2021 για την Οργάνωση, στελέχωση και λειτουργία των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου», όπως τροποποιήθηκε με την 21257/2023 (Β' 1658) (**Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων**).
6. Η 33012/2024 (Β' 3126) «Προϋποθέσεις και κριτήρια σύστασης των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου (ΜΕΕ) στους εποπτευόμενους από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης φορείς που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Μέρους Α' του ν. 4795/2021. Οργάνωση, στελέχωση και αρμοδιότητες Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου» (**Απόφαση της Υπουργού και του Υφυπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης**).

79. Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι, από τα είκοσι υφιστάμενα Υπουργεία, μόνο **πέντε** έχουν εκδώσει τις αποφάσεις εξειδίκευσης κριτηρίων σύστασης ΜΕΕ στους εποπτευόμενους από αυτά φορείς¹⁰. Για το λόγο αυτό διερευνήθηκε ειδικότερα ο βαθμός συγκρότησης ΜΕΕ στους εποπτευόμενους φορείς της ΓΚ. Η επισκόπηση

Διάγραμμα 7 Σύσταση ΜΕΕ στους εποπτευόμενους Φορείς ΓΚ

¹⁰ Οι αντίστοιχες αποφάσεις των Υπουργείων Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Εξωτερικών, Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Υποδομών και Μεταφορών, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης, Πολιτισμού, Μετανάστευσης και Ασύλου, Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Τουρισμού, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, δεν έχουν εισέτι εκδοθεί.

του βαθμού σύστασης ΜΕΕ στους φορείς αυτούς ανέδειξε τα αποτελέσματα που παρουσιάζονται στο Διάγραμμα 7.

80. Από τα στοιχεία του διαγράμματος προκύπτει ότι ποσοστό 72% των εποπτευόμενων φορέων της ΓΚ δεν έχει προβεί σε καμία ενέργεια για σύσταση ΜΕΕ στους ΟΕΥ. Εάν στο ποσοστό αυτό προστεθεί και το ποσοστό των ανωτέρω φορέων που βρίσκονται είτε στο στάδιο του προγραμματισμού είτε σε εξέλιξη της σχετικής διαδικασίας, τότε το συνολικό ποσοστό ανέρχεται στο 93,13% και ποσοστό μόλις 6,87% των εποπτευόμενων φορέων της ΓΚ έχει προχωρήσει στη σύσταση ΜΕΕ.

Επιτροπές Ελέγχου

Διαπίστωση 10

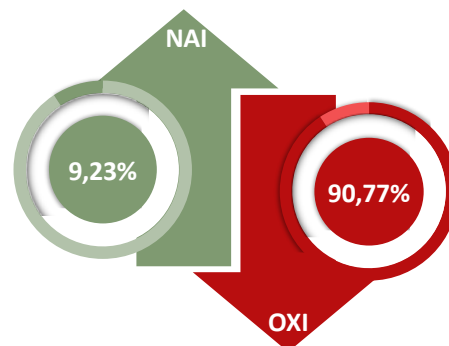
Παρατηρείται μεγάλη υστέρηση στη συγκρότηση των Επιτροπών Ελέγχου στους ΦΔΤ. Το γεγονός αυτό εν μέρει δικαιολογείται από τη μη παρέλευση του προβλεπόμενου δεκαοκταμήνου από την ημερομηνία σύστασης των ΜΕΕ ή ανάθεσης της λειτουργίας τους σε εξωτερικούς συνεργάτες. Πλην όμως, ειδικά στους φορείς που έχουν αναθέσει τη λειτουργία της ΜΕΕ σε εξωτερικούς συνεργάτες, και στους οποίους δεν υπηρετεί κανένας υπάλληλος με σχετική γνώση στα θέματα του εσωτερικού ελέγχου, μειώνεται περαιτέρω η δυνατότητα των φορέων αυτών να ελέγξουν την ποιότητα και αξιοπιστία των εργασιών καθώς και των παραδοτέων των αναδόχων.

Σύμφωνα με το άρθρ. 81 παρ. 1 του ν. 4795/2021, εντός 18 μηνών από τη σύσταση της ΜΕΕ του φορέα πρέπει να συγκροτηθεί η Επιτροπή Ελέγχου. Ο ρόλος της Επιτροπής Ελέγχου είναι ουσιώδης σε ένα ΣΕΕ, αφού εγγυάται την ανεξαρτησία της ΜΕΕ, παρακολουθεί τις εργασίες της και διασφαλίζει την ποιότητα του έργου της (άρθρ. 8 του ν. 4795/2021).

Ο νόμος επίσης προβλέπει ότι η Επιτροπή Ελέγχου λαμβάνει υπόψη της τα Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού ελέγχου, το Πλαίσιο ΣΕΕ της Επιτροπής COSO και τις βέλτιστες πρακτικές, που διαμορφώνονται από φορείς, όπως η Επιτροπή COSO και το Ινστιτούτο Εσωτερικών Ελεγκτών (ΙΙΑ) (άρθρ. 8 παρ. 4 του ν. 4795/2021)

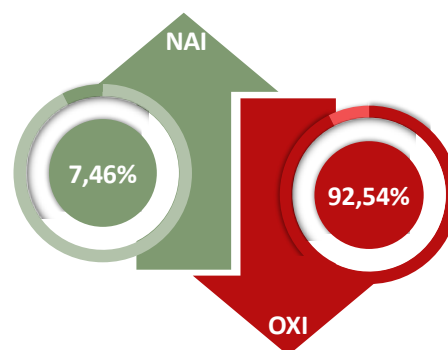
81. Το ΕλΣυν εξέτασε σε πόσους από τους ΦΔΤ που έχουν συστήσει ΜΕΕ έχουν αντίστοιχα συγκροτηθεί και οι Επιτροπές Ελέγχου. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο γράφημα της Εικόνας 19. Από τα στοιχεία προέκυψε ότι ποσοστό μόλις 9% περίπου των ΦΔΤ που έχουν συστήσει ΜΕΕ έχουν συγκροτήσει και την Επιτροπή Ελέγχου που εγγυάται την ανεξαρτησία της.

Εικόνα 19: Πόσοι φορείς που έχουν συστήσει ΜΕΕ έχουν συγκροτήσει και την Επιτροπή Ελέγχου του άρθρ. 8 του ν.4795/2021;

82. Επιπλέον, εξετάστηκε σε πόσους από τους ΦΔΤ που έχουν αναθέσει τη λειτουργία της ΜΕΕ σε εξωτερικό συνεργάτη, έχει συγκροτηθεί η Επιτροπή ελέγχου. Τα σχετικά αποτελέσματα εμφανίζονται στον γράφημα της Εικόνας 20 και είναι ακόμα πιο δυσμενή από τα στοιχεία των φορέων που έχουν συστήσει τις ΜΕΕ εντός του φορέα. Ποσοστό μόλις 7,46% των ΦΔΤ που έχουν αναθέσει τη λειτουργία των ΜΕΕ σε εξωτερικό συνεργάτη έχουν συγκροτήσει την Επιτροπή Ελέγχου, γεγονός που επιδεινώνει ακόμα περισσότερο τις συνθήκες ελέγχου και επίβλεψης των εξωτερικών συνεργατών καθώς και αξιολόγησης της ποιότητας των εργασιών και των παραδοτέων τους.

Εικόνα 20: Πόσοι φορείς που έχουν αναθέσει την λειτουργία της ΜΕΕ σε εξωτερικό συνεργάτη έχουν συγκροτήσει την Επιτροπή Ελέγχου του άρθρ. 8 του ν.4795/2021;

Εκθέσεις Εσωτερικού Ελέγχου με Γνώμη

Διαπίστωση 11

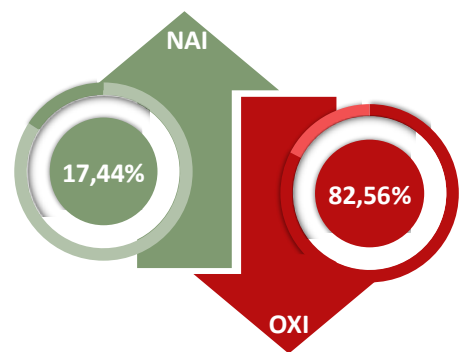
Διαπιστώνεται ότι εκδίδονται εκθέσεις με Γνώμη επί του ΣΕΕ σε φορείς στους οποίους είτε δεν έχει εκκινήσει η διαδικασία καταγραφής του ΣΕΕ είτε αυτή βρίσκεται σε αρχικά στάδια. Το φαινόμενο αυτό εντοπίζεται κυρίως σε φορείς που υποστηρίζονταν ως προς την λειτουργία του εσωτερικού ελέγχου μόνο από εξωτερικούς αναδόχους.

Από τα άρθρ. 10 παρ. 2 εδαφ. ιδ' και 13 του ν. 4795/2021 προκύπτει ότι «Οι Προϊστάμενοι των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου υποβάλουν μέχρι την 31^η Μαρτίου κάθε έτους έκθεση στον επικεφαλής του φορέα και στην Επιτροπή Ελέγχου». Η Γνώμη του Προϊσταμένου της ΜΕΕ συνίσταται στην διατύπωση της άποψης που έχει σχηματίσει για τη συνολική επάρκεια των δομών και συστημάτων διακυβέρνησης, τη διαχείριση κινδύνων και των δικλίδων ελέγχου σε συνολικό επίπεδο ή για μεμονωμένες διαδικασίες, λειτουργίες και οργανικές μονάδες του φορέα. Η Γνώμη αυτή βασίζεται στα αποτελέσματα του έργου και των δραστηριοτήτων της ΜΕΕ και λαμβάνει τη μορφή της διαβεβαίωσης (θετικής, αρνητικής ή με επιφύλαξη).

83. Κατά την επισκόπηση των στοιχείων που συλλέχθηκαν εντοπίστηκαν τα εξής:

Ποσοστό 17,5% των ΦΔΤ, που δεν είχε ολοκληρώσει την καταγραφή του ΣΕΕ (διαδικασίες, κίνδυνοι, δικλίδες, δημοσιονομικώς υπεύθυνοι) και στηριζόταν για την λειτουργία της ΜΕΕ αποκλειστικά σε εξωτερικούς συνεργάτες, προσκόμισε εκθέσεις με Γνώμη. Γεννάται εύλογα το ερώτημα πώς είναι εφικτό να εκφραστεί Γνώμη επί συστήματος, η καταγραφή του οποίου είναι απολύτως ανύπαρκτη (9,76%) ή βρίσκεται στα αρχικά της στάδια. Το φαινόμενο αυτό παρατηρήθηκε σε 34 ΦΔΤ που βασίζονταν αποκλειστικά σε εξωτερικούς συνεργάτες και μόνο σε δύο ΦΔΤ που δεν είχαν σύμβαση με ανάδοχο.

Εικόνα 21: Φορείς μόνο με εξωτερικούς συνεργάτες στους οποίους δεν έχει ολοκληρωθεί η καταγραφή του ΣΕΕ, αλλά έχει εκδοθεί Έκθεση με Γνώμη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ- ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΣΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΤΗΣ ΚΔ

Τα σχετικά πορίσματα για τα ΣΕΕ και τις ΜΕΕ των φορέων της ΚΔ παρατίθενται στις σελίδες 88 έως 98 της Έκθεσης επί του Απολογισμού των Εσόδων και Εξόδων του Κράτους έτους 2023 και του Ισολογισμού (Διαδήλωση). Τα πορίσματα αυτά συνοψίζονται ως εξής:

(α) Καταγράφονται σημαντικά προβλήματα στη λειτουργία των ΜΕΕ στα Υπουργεία Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Υποδομών και Μεταφορών, Πολιτισμού, Προστασίας του Πολίτη, Τουρισμού, Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας.

(β) Δεν έχει συσταθεί Μητρώο Μελών Επιτροπών Ελέγχου, με αποτέλεσμα να καθυστερεί και η σύσταση των Επιτροπών Ελέγχου σε όλα τα Υπουργεία, που εγγυώνται την ανεξαρτησία των ΜΕΕ και διασφαλίζουν την ποιότητα του έργου τους (άρθρο 8 ν. 4795/2021).

(γ) Στην πλειονότητα των φορέων της ΚΔ δεν έχει συγκροτηθεί όργανο διαχείρισης κινδύνων (άρθρο 22Γ ν. 4795/2021, όπως προστέθηκε με το άρθρο 22 ν. 5013/2023).

(δ) Τα συστήματα διαχείρισης παγίων των Υπουργείων χαρακτηρίζονται στην πλειονότητά τους είτε ως αδύναμα είτε ως ανεπαρκή.

(ε) Δεν υπάρχουν δράσεις για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του προσωπικού των Υπουργείων αναφορικά με θέματα απάτης/διαφθοράς, ορισμού υπεύθυνων, εφαρμογής κυρώσεων κ.λπ., δεν πραγματοποιείται συστηματική κυκλική μετακίνηση υπαλλήλων που κατέχουν θέσεις εργασίας ευάλωτες στη διαφθορά, όπως υπηρεσίες Προμηθειών ή Οικονομικής Εκκαθάρισης, και δεν εφαρμόζεται ένα τυποποιημένο σύστημα αξιοποίησης πληροφοριών που προέρχονται είτε από το εσωτερικό του είτε από εξωτερικές πηγές (π.χ. ελεγκτικές, δικαστικές ή αστυνομικές αρχές). Η πλήρης Έκθεση είναι διαθέσιμη στον ακόλουθο υπερσύνδεσμο :

https://www.elsyn.gr/sites/default/files/book_files/%CE%93%CE%95%CE%9D.%CE%A3%CE%A5%CE%9D.12%CE%91-%CE%94%CE%99%CE%91%CE%94%CE%97%CE%9B%CE%A9%CE%A3%CE%97%202023%20%28%CE%91%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82%2C%20%CE%99%CF%83%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82%29.pdf).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

1. Αρχικά παρατηρείται ότι, μετά την ολοκλήρωση του α' σταδίου του ελέγχου (α' εξάμηνο 2024), σημαντικός αριθμός ΦΔΤ κινητοποιήθηκε προς την συγκρότηση ΣΕΕ και σύσταση ΜΕΕ. Απαιτείται όμως επιτάχυνση των σχετικών διαδικασιών προκειμένου σε εύλογο χρονικό διάστημα να εγκαθιδρυθεί ένα αξιόπιστο, πλήρες και λειτουργικό ΣΕΕ σε όλο το δημόσιο τομέα.

Ως προς το ΣΕΕ (Κεφάλαιο 3)

2. Η πλειονότητα των ΦΔΤ δεν έχει προχωρήσει στην εγκαθίδρυση ενός πλήρους, συνεκτικού και αποτελεσματικού ΣΕΕ. Το φαινόμενο αυτό διατρέχει οριζόντια όλους τους τομείς του δημοσίου με μικρές αποκλίσεις ως προς τα ποσοστά υλοποίησης. Η πλήρης χαρτογράφηση (διαδικασίες, κίνδυνοι, δικλίδες, δημοσιονομικώς υπεύθυνοι) είναι ακόμα σε «εμβρυικό» στάδιο, καθώς η συντριπτική πλειοψηφία των φορέων (σε ποσοστό άνω του 70%) υπολείπεται στην καταγραφή τους. Ειδικά ως προς την καταγραφή των δικλίδων αποτροπής ή μετριασμού των δημοσιονομικών κινδύνων, επισημαίνεται ότι αυτή όχι μόνο είναι ελλιπής αλλά και, όπου υφίσταται, δεν έχει ελεγχθεί η επάρκεια των δικλίδων, παρά μόνο σε έναν εξαιρετικά περιορισμένο αριθμό φορέων.

Ως προς τη ΜΕΕ (Κεφάλαιο 4)

3. Η προσαρμογή των ΦΔΤ στις πρόνοιες του ν. 4795/2021 είναι εξαιρετικά αργή. Οι περισσότεροι ΦΔΤ δεν έχουν προχωρήσει στη σύσταση ΜΕΕ. Ακόμα όμως και στους φορείς που έχουν συστήσει ΜΕΕ στον ΟΕΥ τους, ένα μεγάλο ποσοστό δεν έχει προβλέψει οργανικές θέσεις για τη στελέχωσή της. Περαιτέρω, ακόμα και εκεί που έχουν προβλεφθεί θέσεις στον ΟΕΥ για την στελέχωση των ΜΕΕ, οι θέσεις αυτές παραμένουν κενές. Τέλος, περισσότεροι από τους μισούς υπηρετούντες στις ΜΕΕ υπαλλήλους δεν είχαν λάβει τη σχετική και υποχρεωτική από το νόμο (άρθρ. 9 παρ. 8 ν. 4795/2021) πιστοποίηση εσωτερικού ελεγκτή. Υστέρηση παρουσιάζεται και στα οργανωτικά ζητήματα των ΜΕΕ, καθώς σημαντικό μέρος αυτών δεν έχει εκδώσει Εγχειρίδια Ελέγχου και Κανονισμούς Λειτουργίας. Αποτέλεσμα των ανωτέρω είναι οι ΜΕΕ των ΦΔΤ, στη συντριπτική τους πλειοψηφία, να μην είναι σε θέση να εκτελέσουν τις καθοριζόμενες από τον νόμο αρμοδιότητές τους.

Ως προς τους εξωτερικούς συνεργάτες (Κεφάλαιο 5)

4. Η προσφυγή στη συνδρομή του ιδιωτικού τομέα για την υποστήριξη τόσο της συγκρότησης ΣΕΕ όσο και της λειτουργίας των ΜΕΕ προϋποθέτει την απαρέγκλιτη τήρηση του οικείου κανονιστικού πλαισίου. Τα στοιχεία καταδεικνύουν υπερσυγκέντρωση των αναθέσεων σε περιορισμένο αριθμό αναδόχων με διαδικασίες απευθείας ανάθεσης. Οι σχετικές αποφάσεις είναι στην πλειονότητά

τους επαρκώς αιτιολογημένες, αλλά ένα σημαντικό ποσοστό (22% περίπου) παραμένει χωρίς επαρκή αιτιολόγηση. Συγκέντρωση και διαδικασίες απευθείας ανάθεσης καταδεικνύουν ότι οι φορείς στην πλειονότητά τους κατέφυγαν σε αναδόχους με τους οποίους είχαν προηγούμενη εμπειρία συνεργασίας. Ως εκ τούτου, ο κίνδυνος σύγκρουσης συμφερόντων είναι υψηλός, με τα κωλύματα και τους λόγους αποκλεισμού να έχουν ομοίως υψηλή πιθανότητα εμφάνισης. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι φορείς δεν ήλεγξαν σε ικανοποιητικό βαθμό την πιθανή συνδρομή αυτών των κινδύνων (ποσοστό περίπου 42% των φορέων δεν διενήργησε τον εν λόγω έλεγχο). Επιπλέον η μεγάλη συγκέντρωση αναθέσεων σε μικρό αριθμό εξωτερικών συνεργατών, όπως επιβεβαιώθηκε από τα στοιχεία, αποτελεί γεγονός που ενέχει τον λειτουργικό κίνδυνο της επαναχρησιμοποίησης παραδοτέων ενός φορέα και σε άλλους (copy – paste) χωρίς την προσαρμογή τους στις ιδιαιτερότητες του εκάστοτε φορέα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ

ΥΕ	Πλήθος Φορέων
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	21
ΥΕ ΟΤΑ ΙΧ ΔΗΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ	21
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	20
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΛΕΣΒΟΥ	18
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΗΜΑΘΙΑΣ	18
ΥΕ ΣΤΙΣ ΠΕ ΒΟΙΩΤΙΑΣ- ΦΩΚΙΔΑΣ	17
1Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	16
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	15
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	13
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	13
ΥΕ ΟΤΑ ΙΙ ΔΗΜΟΥ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ	13
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΧΑΝΙΩΝ	13
2Η ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	13
2Η ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΛΑΡΙΣΗΣ	12
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	12
2Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	12
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	12
ΥΕ ΟΤΑ V ΔΗΜΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ	11
2Η ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΑΧΑΪΑΣ	11
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	11
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΣΥΡΟΥ	10
3Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑΣ (πρώην 4η ΥΕ Τομέα Υγείας)	10
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΕΒΡΟΥ	10
Υ.Ε. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	
ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	9
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	9
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	9
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	9
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΚΟΖΑΝΗΣ	9
1Η ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΛΑΡΙΣΗΣ	8
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	8
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΣΑΜΟΥ	8
ΥΕ ΟΤΑ ΙV ΔΗΜΟΥ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ	8
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΡΟΔΟΥ	8
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	8
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΞΑΝΘΗΣ	7

ΥΕ ΟΤΑ VIII ΔΗΜΟΥ ΝΙΚΑΙΑΣ	7
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΠΡΕΒΕΖΗΣ	7
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΡΟΔΟΠΗΣ	7
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΑΡΤΑΣ	7
ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	7
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΧΙΟΥ	7
ΥΕ ΟΤΑ II ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑΣ	7
ΙΗ ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	7
ΥΕ ΟΤΑ VI ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	7
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΔΡΑΜΑΣ	7
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	6
ΙΗ ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΑΧΑΪΑΣ	6
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	6
4Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑΣ (πρώην 5η ΥΕ Τομέα Υγείας)	6
5Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑΣ (πρώην 6η ΥΕ Τομέα Υγείας)	6
3Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	6
ΙΗ ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	5
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΠΙΕΡΙΑΣ	5
ΥΕ ΟΤΑ I ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	5
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΚΑΒΑΛΑΣ	5
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	5
ΙΗ ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	5
ΥΕ ΟΤΑ VII ΔΗΜΟΥ Ν. ΙΩΝΙΑΣ	5
Ιη ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑΣ	5
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	5
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΠΕΛΛΗΣ	5
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	4
ΥΕ ΥΠ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΤΟΜΕΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΜΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	4
ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	4
ΙΗ ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	4
Υ.Ε. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΤΟΜΕΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ & ΛΟΙΠΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	4
ΙΗ ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	4
2Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	3
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	3

ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	3
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΚΙΑΚΙΣ	3
3Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	3
2Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑΣ	3
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	3
ΥΕ ΟΤΑ Ι ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	3
2Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	3
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	2
ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ	2
ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	2
1Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	1
ΥΕ ΣΤΗΝ ΠΕ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	1
ΥΕ ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ (πρώην 1η Τομέας Οικονομικών)	1
2Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	1
ΥΕ ΟΤΑ ΙΙΙ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ	1
2Η ΥΕ ΤΟΜΕΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	1
Γενικό Άθροισμα	641

Το γενικό συντονισμό του ελέγχου είχε η Γενική Συντονίστρια Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας, Μάρθα Δήμου, η οποία επιμελήθηκε τη σύνταξη της έκθεσης, σε συνεργασία με τον Επίτροπο της ΠΕ Κοζάνης, Ευάγγελο Κρεμμύδα.

Εμπλεκόμενοι στη διαδικασία της εποπτείας ήταν: **α)** Οι 85 ΥΕ, που αναφέρονται αναλυτικά στο παράρτημα της παρούσας Έκθεσης και διενήργησαν τη διαδικασία της εποπτείας των ΣΕΕ στους ΦΔΤ της αρμοδιότητάς τους, **β)** οι Γενικοί Συντονιστές Μαρία Τσερνοτοπούλου, Ελένη Αυγουστόγλου, Καλλιρόη Κοντού, Δήμητρα Πολάτογλου, Μαγδαληνή Λεκκάκου, Μάρθα Δήμου, Γιαννούλα Πράντζιου, Βαρβάρα Σφηκάκη, Παρασκευή Ζάρρου, Ευάγγελος Αρβανίτης, Γεωργία Κοντογιάννη και ο αναπληρωτής Γεν. Συντονιστής Ταξιάρχης Σπανός, ως προς τη διενέργεια του ποιοτικού ελέγχου των πρωτογενών στοιχείων, **γ)** η ΥΕ «Προγραμματισμός Ελέγχων», υπό την Επίτροπο Μαρία Σαρρή, ως προς την επιμέλεια της σύνταξης των ερωτηματολογίων του πρώτου σταδίου και τη δημιουργία της πλατφόρμας συλλογής των σχετικών στοιχείων με την επικουρία του υπαλλήλου της ΥΕ «Πληροφορική Διοίκησης» Γεωργίου Χατζέλλη, **δ)** η άτυπη ομάδα εργασίας αποτελούμενη από τους Επιτρόπους Ευάγγελο Κρεμμύδα, Ταξιάρχη Σπανό, Ιωάννη Κορνιλάκη, Γεώργιο Μαμαγκάκη και Δημήτριο Σουπεκιώτη (συσταθείσα με την 1/2024 πράξη της αρμόδιας Γενικής Συντονίστριας, Μάρθας Δήμου), ως προς την προετοιμασία του δεύτερου σταδίου.

Η σύνταξη των ερωτηματολογίων του δεύτερου σταδίου και η επεξεργασία όλων των στοιχείων, που συλλέχθηκαν και αξιολογήθηκαν σε τοπικό επίπεδο από τις αναφερόμενες στο παράρτημα 85 ΥΕ, έγινε από τον Επίτροπο της ΠΕ Κοζάνης, Ευάγγελο Κρεμμύδα. Η ειδική εφαρμογή «Πίνακας Αναφοράς» που δημιουργήθηκε για την συλλογή των στοιχείων του δεύτερου σταδίου της εποπτείας υλοποιήθηκε με την βοήθεια του υπαλλήλου της ΥΕ «Πληροφορική Διοίκησης», Γεωργίου Χατζέλλη.

Η έκθεση ως σχέδιο υποβλήθηκε στο Όγδοο Τμήμα και, με τα Πρακτικά της 10^{ης} Συνεδρίασης της 20^{ης} Ιανουαρίου 2025, προτάθηκαν στους συντάκτες ορισμένες τροποποιήσεις, οι οποίες έγιναν αποδεκτές.

Η έκθεση θα αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του Δικαστηρίου και θα κοινοποιηθεί: **α.** στον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, **β.** στον Υφυπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, **γ.** στα Υπουργεία και Υπουργούς που αναφέρονται στην παράγραφο 78 και στην υποσημείωση 10 της έκθεσης, **δ.** στην ΕΑΔ, **ε.** στην ΚΕΔΕ, **στ.** στην ΕΝΠΕ.